

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

YEREL HALKIN YAŞADIĞI ŞEHİRDEKİ KAYAK MERKEZİNDEN
YARARLANMASINI KISITLAYAN FAKTÖRLER: ERZURUM ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS

Muhammet Zeki BOZAN

HAZİRAN-2024
GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**YEREL HALKIN YAŞADIĞI ŞEHİRDEKİ KAYAK MERKEZİNDEN
YARARLANMASINI KISITLAYAN FAKTÖRLER: ERZURUM ÖRNEĞİ**

**THE FACTORS LIMITING THE LOCAL PEOPLE'S USE OF THE SKI
RESORT IN THE CITY WHERE THEY LIVE: THE CASE OF ERZURUM**

YÜKSEK LİSANS

Muhammet Zeki BOZAN

**HAZİRAN-2024
GÜMÜŞHANE**

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**YEREL HALKIN YAŞADIĞI ŞEHİRDEKİ KAYAK MERKEZİNDEN
YARARLANMASINI KISITLAYAN FAKTÖRLER: ERZURUM ÖRNEĞİ**

**THE FACTORS LIMITING THE LOCAL PEOPLE'S USE OF THE SKI
RESORT IN THE CITY WHERE THEY LIVE: THE CASE OF ERZURUM**

YÜKSEK LİSANS

Muhammet Zeki BOZAN

Danışman: Doç. Dr. Savaş EVREN

**HAZİRAN-2024
GÜMÜŞHANE**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Yerel Halkın Yaşadığı Şehirdeki Kayak Merkezinden Yararlanmasını Kısıtlayan Faktörler: Erzurum Örneği**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmaları kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi’nin lisanslı kullanıcısı olduğu intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlediği kıstaslara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

27/06/2024

.....
Muhammet Zeki BOZAN

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim sırasında bana yol gösteren, bilgilerinden istifade ettiğim çalışmamın her aşamasında bana destek olan tecrübeli ve deneyimli çok kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Savaş EVREN'e,

Tez savunma jürimde yer alan Doç. Dr. Onur ÇAKIR ve Doç. Dr. Fazıl KAYA hocalarıma,

Anket çalışmama destek olan Erzurum halkına,

Eğitim hayatımın her anında maddi ve manevi yanımda olan aileme, eşime ve kızıma,

Teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Muhammet Zeki BOZAN
GÜMÜŞHANE – 2024

ÖZET

Kış turizmi, dünya genelinde destinasyonlara önemli ekonomik getirileri olan turizm çeşitlerinden biridir. Yerel halk, kış turizminin getirilerinden faydalanmaktadır. Kayak merkezlerinin yerel halk için önemi sadece ekonomik getiri ile sınırlı değildir. Bu destinasyonlar birer rekreasyon alanı olarak yerel halkın sağlıklı yaşamı açısından da önem arz etmektedir. Ancak Türkiye’de yerel halkın kış sporlarına katılımının %1 düzeyinde olduğu düşünüldüğünde kayak merkezlerinden yeterince faydalandıklarını ifade etmek güçtür. Bu noktadan hareketle çalışmada Türkiye’nin ulusal ve uluslararası kış turizmi pazarında en önemli destinasyonlarından biri olan Erzurum’da yerel halkın kış sporlarına katılım kısıtlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Veri toplama aracı olarak anketin kullanıldığı çalışmada kolayda örnekleme tekniği ile 326 kişilik bir yerel halk örneklemine ulaşılmıştır. Çalışmada tanımlayıcı analizler, açımlayıcı faktör analizi, farklılık analizleri ve ilişkisel-nedensel analizlerden yararlanılmıştır. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğine uygulanan açımlayıcı faktör analizinde altı boyutlu yapı elde edilmiştir. Maddeler ve faktörler kapsamında yürütülen tanımlayıcı analizler yerel halk için en önemli kısıtların pahalılıkla ilgili olduğunu göstermiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi bulguları, Korku ve Tehlike Algısının memnuniyet ve kayak amaçlı ziyaret eğilimi üzerinde negatif etkiye sahip olduğunu; Pahalılık ve Cazibe Eksikliğinin memnuniyet ile kayak yapma amaçlı ve gezip görme amaçlı tekrar ziyaret eğilimi üzerinde pozitif etkisinin olduğunu göstermektedir. Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar ise memnuniyet üzerinde anlamsız, kayak yapma amaçlı ve gezip görme amaçlı tekrar ziyaret eğilimi üzerinde pozitif anlamlı etkiye sahiptir. Farklılık analizlerinin bulguları genel olarak yaş, gelir, cinsiyet vb. demografik örneklem grupları arasında kısıtlara ilişkin algılar açısından anlamlı farklılıklar olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Kış turizmi, Kayak merkezleri, Kış sporları kısıtları, Yerel halk, Erzurum

SUMMARY

Winter tourism is one of the tourism types with significant economic returns to destinations around the world. Local people benefit from the benefits of winter tourism. The importance of ski resorts for local people is not limited to economic returns. These destinations are also important for the healthy life of local people as recreation areas. However, considering that the participation of local people in winter sports in Turkey is at the level of 1%, it is difficult to state that they benefit from ski resorts sufficiently. From this point of view, the study aims to determine the constraints of local people's participation in winter sports in Erzurum, one of the most important destinations in Turkey's national and international winter tourism market. In the study where a questionnaire was used as a data collection tool, a sample of 326 local people was reached through convenience sampling technique. Descriptive analyses, exploratory factor analysis, difference analyses and correlational-causal analyses were used in the study. In the exploratory factor analysis applied to the Constraints to Participation in Winter Sports Scale, a six-dimensional structure was obtained. Descriptive analyses of the items and factors showed that the most important constraints for local people were related to cost. The results of multiple linear regression analyses show that Fear and Perception of Danger have a negative effect on satisfaction and propensity to visit for skiing, while Cost and Lack of Attraction have a positive effect on satisfaction and propensity to visit again for skiing and sightseeing. Destination and Choice Constraints, on the other hand, have insignificant effects on satisfaction and positive significant effects on the propensity to revisit for skiing and sightseeing. The findings of the difference analyses generally show that there are significant differences between demographic sample groups such as age, income, gender, etc. in terms of perceptions of constraints.

Keywords: Winter tourism, Local people, Ski resorts, Erzurum, Winter sports constraints

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	III
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI.....	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET.....	VI
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar DİZİNİ	X
EKLER DİZİNİ.....	XI
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	XII
1. GİRİŞ..	1
2. TEMEL KAVRAMLAR VE İLGİLİ ALAN YAZIN	2
2.1. Boş Zaman Kavramı	2
2.2. Boş Zaman Kısıtları	3
2.3. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları	5
2.4. Kış Sporlarının (Kayağın) Kısa Tarihçesi ve Önemi	7
3. ARAŞTIRMA SAHASINA (ERZURUM) İLİŞKİN BİLGİLER	11
3.1. Kış Turizmi ve Erzurum	11
3.1.1. Erzurum’da Kış Sporları ve Kış Turizminin Tarihsel Gelişimi	15
3.1.2. Erzurum’da Kış Turizmine İlişkin Güncel Durum	18
4. YÖNTEM.....	22
4.1. Araştırmanın Amacı	22
4.2. Araştırma Deseni.....	22
4.3. Veri Toplama Aracı ve Süreci.....	22
4.4. Evren ve Örneklem	23
4.5. Geçerlilik ve Güvenirlilik	23
4.6. Analizler.....	24
4.7. Sınırlılıklar	24
5. BULGULAR.....	26
5.1. Katılımcıların Genel Demografik Özellikleri	26
5.2. Katılımcıların Boş Zaman ve Kış Sporlarına İlişkin Davranışlarına Yönelik Bulgular.....	27
5.3. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğinin Güvenirlik Analizine İlişkin Bulgular	27

5.4. Ölçeklerin Tanımlayıcı Analizine İlişkin Bulguları.....	29
5.5. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğinin Açımlayıcı Faktör Analizi Bulguları ...	31
5.6. Demografik Değişkenlere Göre Farklılıklara İlişkin Bulgular	33
5.7. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Boyutlarının Memnuniyet ve Davranışsal Niyete Etkisine İlişkin Bulgular	37
6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	41
KAYNAKÇA.....	45
EKLER.....	51
ETİK KURUL KARARI	54
ÖZGEÇMİŞ	55

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Palandökende bulunan mekanik tesisler	18
Tablo 2. Palandöken otellerine ilişkin demografik bulgular	19
Tablo 3. Örneklemin genel demografik yapısı	26
Tablo 4. Örneklemin boş zaman kullanımı ve kayak davranışı	27
Tablo 5. Kış sporlarına katılım kısıtları ölçeğinin güvenirlik analizi	28
Tablo 6. Kış sporlarına katılım kısıtları ölçeğinin tanımlayıcı analizi	29
Tablo 7. Memnuniyet ve davranışsal niyet ölçeğinin tanımlayıcı analizi	31
Tablo 8. Kış sporlarına katılım kısıtları ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi	32
Tablo 9. Boyutlar Açısından Demografik Gruplar Arasındaki Farklılıklar	35
Tablo 10. Boyutların genel memnuniyete etkisi	37
Tablo 11. Boyutların kayak amaçlı ziyaret eğilimine etkisi	38
Tablo 12. Boyutların gezip görme amaçlı ziyaret eğilimine etkisi	40

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Tezde Kullanılan Anket Soruları	51
---	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AFA	: Açımlayıcı faktör analizi
DPT	: Devlet planlama teşkilatı
MGM	: Meteoroloji genel müdürlüğü
M.Ö.	: Milâttan önce
M.S.	: Milâttan sonra
ss	: Standart sapma
FIS	: Uluslararası kayak federasyonu
vb.	: Ve benzeri
v.d.	: Ve diğerleri, ve devamı
yy.	: Yüzyıl

1.GİRİŞ

Boş zaman değerlendirilmesini pozitif, üretken ve etkili bir şekilde gerçekleştiren insanlar, kendilerini yenileme imkânı bulmakta ve daha mutlu bireyler olarak toplumsal yaşamın daha etkili birer parçası haline gelmektedirler. Çalışan zümre bakımından boş zaman, ağır çalışma koşullarının negatif etkilerinden sıyrılmayı, toplumla bütünleşmeyi sağlayan ve gün geçtikçe daha önemli hale gelen doğal ihtiyaç konumunu almıştır. Etkili boş zaman değerlendirme faaliyetleri arasında sporun çok önemli bir yeri vardır. Spor yapmanın insanları zinde tutmanın yanı sıra vücut sağlığı ile hayata daha olumlu bakmak, yeniliklere açık olmak, zihni geliştirmek gibi yararları bulunmaktadır. Kış aylarında yapılan spor etkinlikleri kapsamında kış sporları olarak adlandırılan faaliyetlerin çok önemli bir yeri vardır. Kayak, snowboard, kar motosikleti, uçurtma kayağı (snowkiting), snowtube gibi aktiviteler kış sporları arasında en bilinenleridir.

Kış sporları ve bu sporların icra edildiği alanlar olan kayak merkezleri, yerel halk için hem ekonomik anlamda hem de rekreasyonel anlamda önem arz eden alanlardır. Yerel halk kayak merkezlerinde bir yandan yatırım yapma, istihdam vb. yollarla ekonomik getiri elde ederken; diğer yandan rekreasyonel veya profesyonel amaçlarla kayak yaparak sağlıklı yaşama olanağı yakalamaktadır. Ancak Vanat'ın (2021: 96) kış turizmi merkezleri konusunda yayımladığı uluslararası raporda da görüldüğü üzere Türkiye'de kış sporlarına katılım oranı %1 düzeyindedir. Bu bağlamda yerel halkın kış turizmi merkezlerinden yeterli düzeyde yararlandığını ifade etmek güçtür. Vanat'ın raporunda ayrıca kış turizmi pazarının beklenen seviyede büyümediğinden, daha önceki yıllarda yürütülen küresel büyüme tahminlerinin gerisinde bir pazar büyüklüğünün oluştuğundan bahsedilmektedir (Vanat, 2021: 219). Bu kapsamda çalışmanın problemi, yerel halkı kış turizmine katılım noktasında nelerin kısıtladığıdır.

Literatür incelendiğinde kış sporlarına katılım kısıtları/engelleri konusunda yürütülen bazı çalışmalara rastlanılmaktadır (Alexandris vd., 2017; Evren, 2020; Vassiliadis vd., 2018). Ancak bu araştırmalarda genel olarak turist örneklemeleri üzerinde çalışılmış, destinasyonda yaşayan yerel halkın kış sporlarına katılım kısıtları incelenmemiştir. Bu bağlamda çalışmada Türkiye'nin kış sporları denildiğinde ilk akla gelen illerinden biri olan Erzurum'da yerel halkın kış sporlarına katılım kısıtları, diğer bir ifadeyle kayak merkezlerinden yararlanma kısıtlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın literatürdeki boşluğu dolduracağı ve yukarıda bahsedilen sektörel problemin çözümüne katkı sağlayacağı ifade edilebilir.

2. TEMEL KAVRAMLAR VE İLGİLİ ALAN YAZIN

Kış sporları, boş zaman değerlendirmesi bakımından oldukça yararlı aktiviteler arasında yer almaktadır. Kış turizminde; kayak, snowboard, kar motosikleti kullanmak, uçurtma kayağı (snowkiting) gibi aktiviteler yapılmaktadır. Bu tür aktivitelere boş zamanlarda katılım tercihinde bulunan insanların kısıtlar ile karşılaştıkları görülmektedir. Bahse konu kısıtlamalara ekipman, giysi, ulaşım, bilet fiyatları, partner eksikliği vb. örnek olarak verilebilir (Evren, 2020). Aşağıda boş zaman, boş zaman kısıtları ve kış sporlarına katılım kısıtları konuları etraflıca incelenmiştir.

2.1. Boş Zaman Kavramı

Boş zaman, insanoğlunun fizyolojik ihtiyaçları ve çalışma zamanı dışında kalan; özgür şekilde başarı elde etme, dinlenme, bireysel olarak gelişim-eğlenme adına tercih ettikleri zamandır. Boş zaman; aktivite, serbest zaman, rahatlama, kendini geliştirme, kültürel-ailevi istikrar temini, sosyalleşme gibi özelliklerinin yanında rutinden kaçış, karmaşıklık, yenilik ve heyecanla ilgili bir kavramdır (Parr ve Lashua, 2004: 17).

Kişinin kendisi ve yakınları adına tüm zorlukları aştığı, kendi arzusuyla seçim yaptığı herhangi bir faaliyet ile uğraş verdiği zaman boş zaman olarak tanımlanmaktadır. Serbest zaman olarak da zaman zaman ifade edilen boş zaman, genel olarak çalışma zamanı haricinde kalan zamandır. Çalışma harici zaman dilimleri ise fizyolojik ihtiyaçlar, boş zaman ve çalışma harici mecburiyetlerden oluşmaktadır (Carr, 2002: 973).

Boş zaman, insanların biyolojik gereksinimlerden ve yükümlülüklerden geriye kalan, kendi seçtiği aktivitelerle ilgilendiği ve dinlendiği zamandır. Geçmişle kıyaslandığından çalışma harici zamanların gün geçtikçe artış gösterdiği, boş zamanların değerlendirilmesinin daha fazla gündem oluşturduğu görülmektedir. Boş zamanlar toplum yaşamının dinamik alanını oluşturmaktadır. Boş zamanların pozitif, üretken, etkin şekilde değerlendirilmesi bir bakıma toplum içerisindeki yaşamın da sürekliliğini temin etmektedir (Lewis, 2003: 343).

Boş zamanlarını kaliteli şekilde değerlendirmeyi başarabilenler; daha mutlu, sağlıklı ve daha yüksek doygunluğa ulaşmış insanlar olarak yaşamlarını sürdürebilmektedirler. Bu durum, boş zamanın etkili kullanımı ile yaşam tatmini arasında olumlu bir bağ olduğunu göstermektedir. Boş zamanlarını “boş” şeklinde geçirmeyen kişilerin yaşamlarında başarı elde etme potansiyellerinin daha yüksek

olduğu söylenebilir. İnsanlar boş zaman etkinliklerini genel olarak dinlenme, eğlenme ve kişisel gelişim sağlama amacı gerçekleştirme eğilimindedirler. Bu üç fonksiyon (dinlenme, eğlenme, gelişim) sayesinde insanın yaşamından daha fazla tatmin olmuş bir birey olması mümkündür (Çavdar, 2019: 10-11).

Çalışan zümre bakımından boş zaman, yoğun bir şekilde çalışma koşullarının negatif etkilerinden sıyrılmayı, toplumla bütünleşmeyi sağlayan ve gün geçtikçe varlığı daha önemli hale gelen doğal ihtiyaç konumunu almıştır. Boş zaman, kişilerin toplum ile uyumunu, bireysel olarak yenilenmesini mümkün hale getiren özgür alan/alanlardır (Tezcan, 1994: 3). İnsanoğlunun arzu ettiği an serbest olarak kullandığı zaman dilimi olan boş zaman, gönüllülük esasına dayanan, zevk ve doyumun öncelediği etkinlikleri içermektedir. Yaşadığımız dönemde boş zaman, para harcama odaklı/uyumlu zaman dilimi olarak görülmektedir (Godbey, 1990: 2).

Boş zaman, arzu edilen ne olursa olsun gerçekleştirme özgürlüğü veren yaşamın parçalarındandır. Boş zaman genel olarak olumlu yönleriyle anılsa da bazı psikologların boş zamanların azaltılması gerektiği yönünde fikirleri olduğu da bilinmektedir. Bu bağlamda ilgili psikologlar, serbest zamandaki artışın genç bireylerin zararlı alışkanlara eğilimlerinde artışa sebep olduğu yönündeki fikirlerini öne sürmektedirler (Hazar, 1999: 16). Bununla birlikte, zararlı alışkanlıklardan uzak, aktif bir şekilde geçirilen ve doyum sağlayan boş zaman etkinliklerinin bireyin yaşam kalitesini arttırdığı da bir gerçektir (Koşan, 2013: 293-324). Gül (2019), boş zaman aktivitelerinde özellikle psikolojik ve fizyolojik açıdan rahatlama hisseden ve doyum sağlayan bireylerin yaşam doyumlarının da yüksek olduğunu tespit etmiştir. Diğer pek çok araştırmada da (Muzindutsi ve Masango, 2015; Sevil, 2015; Wang vd., 2008; Yaşartürk vd., 2017) boş zaman aktivitelerinde doyum sağlamanın bireylerin yaşam tatminlerini arttırdığı ve streslerini azalttığı ortaya konmuştur.

2.2. Boş Zaman Kısıtları

Boş zaman, kişinin kendisini devamlı olarak yenilenmesi ve kendi varlığını devam ettirmesi açısından önemlidir. Çeşitli kısıtlar nedeniyle boş zaman aktivitelerine hiç katılamayan veya istediği kadar katılamayan ve yaşam tatmini hissetmeyen bireyler, mutsuz olmakta ve bu bireylerin sayısının fazlaşması mutsuz toplumlar yaratmaktadır (Alexandris ve Carroll, 1997: 1-15).

İnsana dair pek çok konuda olduğu gibi, çalışma hayatı ve boş zaman kullanımı açısından da insanlık tarihinin en önemli kırılma noktalarından biri kuşkusuz Sanayi Devrimidir. Sanayi Devrimi; üretim süreçleri, ulusal ve uluslararası siyaset, bilimsel

bilgi üretimi, hukuk, toplumsal yaşam, iş yaşamı gibi pek çok alanda oldukça büyük değişimlerin oluşmasına sebebiyet vermiştir. Sanayi Devriminin ilk dönemlerinde üretim girdisi olarak görülen işgücü, makine sistemlerinin bir parçası olarak değerlendirilmiş ve çalışanların insani talepleri önemslenmemiştir. Ardından gelen dönemde ekonomik, politik, teknolojik olarak iyileşmeler demokratik sistemlerin de iyileşmesine eşlik ederek, çalışanlar iş gören olarak ve müşteri olarak talepleri çeşitli çevresel değişkenlere yön veren bir aktör olarak kabul görmeye başlamıştır. Bu dönemde insanların iş dışı zamanları da eskiye oranla artış göstermiştir (Raymore, Godbey ve Crawford, 1994: 99-118).

Crawford ve Godbey (1987), boş zaman aktiviteleri için oluşturulan kısıtlara dair yapıların açıklanması adına boş zaman kısıtlamalarına uygulanan model (Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Modeli) geliştirmişler ve insanoğlunun boş zaman aktivitesine katılımına etki eden kısıtları; içsel/bireysel, kişilerarası kısıtlar ve yapısal kısıtlar şeklinde isimlendirmişlerdir. Bahse konu model boş zaman kısıtlarının hiyerarşik bir şekilde ortaya çıktığını ileri sürmektedir. Birey öncelikle kişisel kısıtların etkisi altında kalmakta, bu kısıtları aştığında karşısına kişilerarası kısıtlar çıkmaktadır. Son aşamada ise birey, yapısal kısıtlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Modelinde yer alan kişilerarası kısıtlar; kişilerin sosyal ilişkileri ve sorumluluklarından kaynaklanan kısıtları kapsamaktadır. Örnek vermek gerekirse, kişinin boş zaman faaliyetlerine birlikte katılım göstereceği arkadaş bulamaması, kültürel ve sosyal mesafe nedeni ile diğer kişiler ile ilişki içerisine girememesi kişilerarası kısıtları meydana getirmektedir (Nyaupane ve Andereck, 2008: 434). Ayrıca ailesinin ona yüklediği sorumluluklar (çocuk bakımı vb.) veya arkadaşlarının bu etkinliğe ilgi duymaması, para ayırmak istememesi vb. kısıtlar kişilerarası kısıtlar kapsamında değerlendirilmektedir (Evren, 2020). Bireyin içsel durumunun yansıması olarak ortaya çıkan kişisel kısıtlar ise stres, korku, tutumlar ve beceriler gibi engelleri ifade etmektedir (Gilbert ve Hudson, 2000). İçsel/bireysel kısıtlar; bilişsel kabiliyetler, fiziksel işlev ya da psikolojik durumla alakalıdır. Kişinin kabiliyetleri, sahibi olduğu bilgilerle sağlık problemleri genel içsel kısıtlar kapsamında bulunmaktadır (Hudson, 2000: 363). İçsel kısıtları meydana getiren faktörler kolay şekilde değişim gösteren ve göreceli istikrarsızlık olarak kabul görmektedir (Nyaupane ve Andereck, 2008: 434). Yapısal kısıtlar ise kişinin haricinde bağlamsal nitelik gösteren, çevreyle alakalı kısıtlamalardır. Kişinin yeterli düzeyde para, zaman, bilgi, erişim ya da fırsatı bulunmamasından kaynaklanabilmektedir (Orakani vd., 2021:85).

Kişisel engeller, kişilerin herhangi bir boş zaman aktivitesine katılım göstermesindeki performanslarına ya da katılım tercihlerine etki edebilmektedir. Bireylerarası düzeyde meydana gelen boş zaman kısıtlarıysa herhangi bir boş zaman aktivitesine birlikte katılım gösterecek bireylerin eksikliklerinden kaynaklanabilmektedir. Bu kısıtları hisseden kişiler kendilerini yalnızlık hissine kaptırmakta ve bununla beraber herhangi bir boş zaman aktivitesine katılım noktasında gönülsüz olmaktadır. Yapısal boş zaman kısıtları özellikle zaman, bütçe ve sağlıkla alakalı yetersizlikler ile temellendirilmektedir (Hultsman, 1995: 228-244).

Alexandris ve Carroll (1997) ise geliştirdiği boş zaman kısıtlarına dair modelde ilgili kısıtları iki faktör altında incelemiştir: kişinin zihninde meydana gelen psikolojik engeller ve yapısal engeller. Psikolojik engeller depresyon, muhafazakârlık, stres ve yetenektir. Psikolojik engeller kişinin düşünce dünyasının karakter yapısıyla etkileşimi neticesinde oluştuğu ileri sürülmektedir. Yapısal engeller ise maddi durum, hali hazırda sunumu yapılan hizmetle alakalı karşı karşıya kalınan sorunlar, mesai gibi kavramlarla değerlendirilmiştir (Oh ve Caldwell, 1999: 59).

2.3. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları

Kış sporları, ister rekreasyonel isterse profesyonel amaçlı olsun, insanların zevk olarak gerçekleştirdikleri önemli spor etkinliklerindendir. Bu sporun eğlence amaçlı gerçekleştirilmesiyle oluşan kış turizmi ise turizm endüstrisi içinde en fazla ekonomik getiri sağlayan alanlardan biridir. Özellikle II. Dünya Savaşından sonra küresel kış turizminde önemli gelişmeler yaşanmış; bu kapsamda destinasyon ve turist sayısı hızla artmıştır (Hudson, 2003: 89-91).

Ancak Laurent Vanat tarafından her yıl düzenli olarak yayımlanan Uluslararası Kar ve Dağ Turizmi Raporunda (her ne kadar akademik bir rapor olmasa da), sektörün büyüme hızının son 15 yıldır düştüğü, neredeyse stabil hale geldiği ifade edilmektedir (Vanat, 2021:16). Yazar, yakın zamana kadar, dünya genelindeki tüm kayakçıların yıl içinde kaydıkları toplam gün sayısının 2020 yılında 400 milyona ulaşacağını öngörüldüğünü, ancak bu sayının 2018-2019 yılında 350 milyon civarında kaldığını ve dolayısıyla ilgili öngörünün gerçekleşmesinin pek mümkün olmadığını belirtmektedir. 2018-2019 sezonunun oldukça iyi geçtiğini, hatta son 41 yılın en iyi dördüncü sezonu olduğunu belirten Vanat (2021: 16), bu durumun sektör için olumlu olduğunu, ancak uzun dönemli bir büyümenin işareti olmadığını ifade etmektedir. Ayrıca 2018-2019 yılı itibarıyla toplam kış turizmi pazar büyüklüğünün 135 milyon kişi civarında olduğunu belirten yazar, pazarın beklenen ölçüde büyümediğini ve bu noktada kayak yapma

kültürünün yeterince yaygınlaşmamış olmasının ve yerel halkın ilgisinin tam olarak çekilememesinin önemine dikkat çekmektedir (Vanat, 2021:219). Bu bağlamda küresel ölçekte insanların kış sporlarına katılım noktasında bazı kısıtlamalarla karşılaştıkları anlaşılmaktadır. Bu kısıtlamalar literatürde “kış sporlarına katılım engelleri veya kısıtları” başlığı altında incelenmektedir.

Kış turizmine katılım kısıtları ile ilgili literatür 1990’lı yıllardan günümüze gelişim göstermiştir. Araştırmacılardan bazıları kayakçı ya da ziyaretçi olmayanların algılarını incelerken (Michailidis vd., 2006; Williams ve Fridgeon, 2000); bazıları aktif kayakçıların algılarını incelemişlerdir (Fredman ve Heberlein, 2005; Hudson, 2000). Bazıları da ayırım yapmaksızın, genel bağlamda kış turizm pazarı algıları kapsamında kısıtlamalar üzerine araştırmalar yürütmüşlerdir (Andronikidis vd., 2007; Vassiliadis vd., 2018). Aşağıda bu araştırmalar kısaca özetlenip değerlendirmiştir.

Williams ve Fridgeon (2000), Kanada’da yürüttükleri çalışmada potansiyel kayakçılara anket uygulamışlardır. Yazarlar katılımcıların kayak sporunu yüksek düzeyde fiziksel zorluk içeren ve pahalı bir spor şeklinde algıladıklarını belirlemişlerdir. Katılım kısıtları kapsamında ise ekipman ve ulaşım ile ilgili maliyetler ve fiziksel bakımdan zorluklar ön plana çıkmıştır.

Michailidis vd. (2006)’nin Yunanistan’da yaptıkları araştırmada kış sporlarını öğrenmedeki zorluk ve ekipman maliyetlerindeki yükseklik en ciddi kısıtlar olmuştur. Aktif kayakçılar ve potansiyel kayakçılar arasındaki farklılıkları konu alan araştırmalardaysa yapısal kısıtlar (Fredman ve Heberlein, 2005) ile kişisel kısıtların (Hudson, 2000) kayakçı olmayanları daha fazla etkilediğine dair tespitler yapılmıştır. Uzaklık, gelir ve diğer ekonomik faktörlerin her iki grubu kısıtladığı da ilgili çalışmalarda ortaya konulmuştur.

Literatür incelemesinde kış turizmi kısıtlarını kültürel farklılıkları temel alarak araştıran çalışmalar da görülmüştür. Bu çalışmalardan birinde Hudson vd. (2010), kültürel kimliğin kış turizmine katılım bakımından ne denli etkisinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi amacı ile Çin kökeni bulunan Kanadalılar ile İngiliz kökeni bulunan Kanadalılar üzerinde çalışma yürütmüşlerdir. Odak grup görüşmeleri ve yarı yapılandırılmış görüşmeler ile gerçekleştirilen araştırmada Kanadalı ve Çinlilerin bireysel kısıtlardan yüksek düzeyde etkilendikleri, Kanadalı ve İngilizlerin de daha çok yapısal kısıtlar ile kısıtlandıklarına dair bulgular tespit edilmiş ve kültürel kimliğin kısıtlıklar üzerinde etkisi bulunduğu neticesine ulaşılmıştır.

Evren (2020), kış turizmi pazarının ciddi kısmını meydana getirdiğini ileri sürdüğü genç bireyler üzerinde bir araştırma yürüterek onların kış sporlarına katılım kısıtlarını

belirlemiştir. Bu kapsamda Gümüşhane Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere anket uygulanmış ve 457 genç bireyden meydana gelen örnekleme ulaşılmıştır. Bulgular, gençlerin kış sporlarına katılım göstermelerindeki en önemi kısıtın maddi yetersizlikler olduğunu, sonrasında sırası ile partner eksikliği, kış sporlarının cazip gelmemesi, korku-tehlike algısı ve sosyal kaygının geldiğini göstermektedir. Değişik gelir düzeyi, cinsiyet ve rekreasyonel tercih gruplarında yer alan gençler arasında algıladıkları kısıtlar bakımından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Katılımcıların kış sporlarına dair ilgi düzeyleri üzerinde korku-tehlike algısı ve cazip gelmeme faktörlerinin negatif anlamlı etkisinin bulunduğu ortaya konmuştur.

Davras (2020), çalışması ile kış spor faaliyetlerine katılım gösteren yerli turistlerin algıladıkları kısıtlarla motivasyonlarının gelecekteki davranışları üzerindeki etkilerinin tespit edilmesini hedeflemiştir. Bu doğrultuda Isparta Davraz Kayak Merkezindeki kış sporlarına katılım göstermek amacı ile gelen 388 yerli turiste anket uygulanmıştır. İlgili analizler neticesinde; kısıtların yerli turistlerin gelecekte tekrardan kış spor aktivitelerine katılım tercihinde bulunma niyetlerini olumsuz yönde etkilediği, motivasyonlarının ise olumlu yönde etkilerinin bulunduğu ortaya konulmuştur.

Genel olarak değerlendirildiğinde kış sporlarına katılım kısıtları arasında en öne çıkanın finansal kısıtlar (giysi, bilet fiyatları, ekipman, ulaşım) olduğu görülmektedir (Alexandris vd., 2017; Andronikidis vd. 2007; Vassiliadis vd., 2018). Fakat bazı çalışmalarda finansal kısıtların tüm ziyaretçileri etkilediği şeklindeki bulguyla birlikte, kısıt algısının demografik özelliklere göre farklılık gösterdiği de ortaya konulmuştur (Hudson, 2000; Michailidis vd., 2006; Priporas vd., 2015). Ayrıca araştırmaların genel olarak turist örnekleme veya potansiyel ziyaretçileri esas aldığı, yerel halkın kısıtlarını inceleyen bir çalışma olmadığı görülmüştür. Bu durum, Erzurum'da yerel halkın kış sporlarına katılım kısıtlarını inceleyen bu araştırmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

2.4. Kış Sporlarının (Kayağın) Kısa Tarihçesi ve Önemi

Kayak, insanoğlunun karlı ortamda hareket kabiliyetinin zor olduğu coğrafi alanlarda doğa karşısında vermiş olduğu mücadelelerin sonucunda geliştirilen en etkin araçlardandır. Yumuşak karın üzerinde harekette zorluk çekmeleri ile insanlar kar ayakkabısını geliştirmiş, kar ayakkabısının avcılıkta yeterli olmamasıyla da kayağı geliştirerek ulaşım ile avcılıkta tercih etmişlerdir (Allen, 2007: 22-24).

Kayağın ilk önce kimler tarafından ve hangi coğrafyada geliştirildiği oldukça karmaşıktır. Kayak, uzun bir süre farklı arkeolojik kalıntılardan yola çıkılarak

İskandinav icadı şeklinde bilinmiştir. Araştırmalar devam ettikçe kayağın tarihçesinin Çin’de bulunan mağarada resminden yola çıkılarak Çinli uzmanlarca M.Ö. 10.000-8.000 yılları arasına tarihlendiği görülmektedir. Aynı resimleri inceleyen başka ülkelerden uzmanlarsa M.Ö. 5.200-4.500 yılları arasında olduğunu belirtmişlerdir. Tartışmalar bir kenara bırakılırsa, kayağın tarihçesinin M.Ö. 6000’li yıllara dayandığı, 1960 yılında Rusya’da yapılan kazılarda ortaya çıkan kayak kalıntılarıyla belgelenmiştir. Bu bilgiler genel olarak, Rusya sınırları içerisindeki Beyaz Deniz civarında yer alan kalıntılar ile Çin sınırları içerisinde bulunan Altay Dağlarında yer alan mağaraların içerisindeki resimler ile ilk kayağın Ural ve Altay Dağlarında geliştiğini göstermektedir (Huntford 2008: 5).

Kayak avlanma ve ulaşım dışında, özellikle soğuk iklim bölgeleri olan Rusya, Norveç, İsveç, Finlandiya, Çin gibi ülkelerde ordunun hareket kabiliyetini artırmak için kullanılmıştır. İlk kayağın Oslo’da 06.03.1200 yılında iç savaşta kullanıldığı belirtilse de resmî belgeler ise kayağın 1444 yılında Rusların Tatarlara karşı vermiş olduğu mücadelede kullandığını göstermektedir (Evren, 2023: 163-164).

Kayak savaşlarda askerler tarafından kullanılmasıyla birlikte sivil halkın ilgisini çekmeyi başarmış, 1850 yılından sonra yaşanan yeni gelişler kayağın dünyada yeni bir spor dalının oluşmasına, içerisinde eğlence ve heyecan olmasıyla kış turizminin vazgeçilmezi haline gelmesini sağlamıştır. Modern kayağın öncüsü olarak değerlendirilen Norveçli kayakçı olan Sondre Nordheim, ilk kez kullandığı kayak bağlama tekniği ile Telemark Kayağının (Kuzey Disiplini) gelişmesine öncülük etmiştir (Hudson, 2003: 89; Huntford, 2008; Demiroğlu, 2014).

1800’lü yılların sonlarına doğru demiryolu ağlarının gelişmesi ve Alplere kadar uzaması, kayağın bir ulaşım aracından spor aracına, oradan da turizm ürününe dönüşmesinde önemli etken olmuştur. Avrupa ülkeleri başta olmak üzere yazın sağlık amaçlı kurulan oteller, dağcılık ve kayak kulüplerinin etkisiyle kayak otellerine dönüşerek kış aylarında demiryolu ulaşımının devamlılığı sağlanmıştır (Allen, 2007: 76-94).

1905 yılı içerisinde Malthias Zdarsky, Alp Disiplinini Avrupa topraklarına taşıyarak kış sporları merkezi olarak Alp dağlarının gelişim göstermesinde öncü rol oynamıştır. 20. yy. başlarında mekanik tesisler ve otellerin yaygınlaşmasıyla kayak amaçlı turizm gelişim kaydetmiş ve 1960’lı yıllarda artık kış turizmi önemli bir turizm çeşidi olmuştur. Günümüzde kış turizmi halen bu özelliğini korumaktadır. Alp kayağı pek çok ülkede gerçekleştirilmekte ve yıllık ortalama 400 milyona yakın kayakçı tarafından kayak pistleri ziyaret edilmektedir (Koşan, 2013: 293-324).

Türkiye için kayak son yıllarda yeni bir kavram olarak bilinse de Türk toplumlarında kayağın önemi büyüktür. Şor Türkleri olarak bilinen, Altay Dağlarında yaşayan Türk kavimlerinin kayağı avcılık için kullandığı tarihi kaynaklarda belirtilmektedir. M.S. 618-907 yılları arasında yaşamış olan Tang Hanedanı kayıtlarında Türklerden “Tahta Atlılar” diye bahsedilmektedir. Bunun sebebi Türkler ve Moğolların o dönemde yapılan tahta kayaklar ile kayak yapmalarıdır (Tanyeri 2018: 11-33). Ayrıca M.Ö. 206- M.S. 225 yılları arasında, Batı Han Hanedanlığının hüküm sürdüğü döneme ait bir yazıda Çin’in Kuzeybatısında yaşayan Ding Ling halkının yapmış oldukları tahta kayaklar ile kayak yaptığından söz edilmektedir. Halkın yapılan tahta kayaklar ile vadilerde keçiler gibi hızlı hareket ettikleri belirtilmektedir (Allen 2007: 23). Dolayısıyla ilk yazılı kaynaklara bakıldığında Türklerin kayağın ataları arasında olduğunu söylemek mümkün olacaktır.

Eski Türkler ile Osmanlılar, zor hava şartlarına karşı kayak görevi gören kar ayakkabıları ve kayaklar kullanmışlardır. Devlet adamlarıyla padişahlar bu konuya gerekli ilgi ve alakayı göstermediklerinden ötürü kayak sporu Türkiye’de gelişme ivmesi yakalayamamış ve bir zaman sonra unutulmuştur. Modern Türkiye’de ilk kayaklar, 1914 senesi içerisinde Haliç’te marangoz atölyesinde yapılmıştır. Yapılan kayaklar hayvan sırtlarında Erzurum’a getirilmiş ve Erzurum Kerim Hitli Tabyasındaki kayak kursunda Avusturya’dan gelen Alberth Bilstein liderliğindeki kurs ile Hikmet Koyunoğlu, Kemal Hasip gibi kayakçılar ile 30 kayakçı yetiştirilmiştir (Aktaş, 2009). Bu gelişmenin temelinde ise 1914’te yaşanan Sarıkamış Harekâtı gibi acı bir olay yatmaktadır. Sarıkamış Harekâtı sırasında karda hareket etme deneyimi ve becerisi dahi olmayan Osmanlı Ordusu büyük kayıplar vermiş, bu harekât Türk tarihinin en acı hikayelerinden biri olarak tarihe geçmiştir. Felaketten birkaç ay sonra kayaklı birlik kurulması fikri gelişmiştir (Evren, 2023: 163-164).

1917 senesindeyse Erzincan ilinde dört bölükten meydana gelen kayak taburu kurulmuştur. Sonrasında ilk kayak okulu Suşehri’nde açılmıştır. 1933 senesinde Galatasaray Lisesi öğretmenleri Uludağ’a giderek kayak yapmalarıyla kayak sporu yeniden ivme kazanmıştır. 1933 ile 1934 yıllarında Uludağ’da Bursa Halkevi, Elmadağ’da Ankara Halkevi tarafından ve Palandöken’de Erzurum Halkevi tarafından kayak aktiviteleri yapılmış ve bunlar tarihte önemli gelişmeler olmuştur. Kayağın 1935 yılında Dağcılık ve Kış Sporları Federasyonuna bağlanması ile Türkiye’de resmi kayak aktiviteleri başlamıştır. 1936 yılında Kayak Federasyonunun kurulması ile kayakçılar olimpiyatlara ilk defa katılmışlardır. Deneyim sahibi olmayan Türk kayakçıları ilk defa

katıldıkları olimpiyatlarda pek başarı elde edememişlerdir (İlhan, Eynur ve Eroğlu, 2008: 23-25).

Dağcılık ve Kayak Federasyonu başkanı olan Asım Kurt döneminde kayak sporu yeniden ivme kazanmış; Uludağ, Erciyes, Elmadag gibi pek çok yerde kayak merkezleri geliştirilerek sporcular yetiştirilmiştir. Türkiye’de uluslararası kurallara uyumlu olarak ilk kayak yarışması ise yine Asım Kurt döneminde gerçekleştirilmiştir. 1968 yılındaki Balkan Şampiyonasında Burkan Alankuş sekizinci olarak o güne değin uluslararası camiadaki en yüksek dereceyi gerçekleştirmiştir. 1970 senesinde Uludağ’da gerçekleştirilen Balkan Şampiyonasında Kuzey Disiplini gençler kategorisinde Rıdvan Özbek Balkan Gençler Türk Takımı adına yarışa katılarak 4*10 km bayrak yarışını kazanmıştır. Türkiye’de kayağın iyileşme göstermesi adına Kayak Federasyonunca yıllık olarak kayak antrenörlüğü ve öğretmenliği kursları yanı sıra kayak icra edilen illerde yıllık sömestr tatil aralarında Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerince 7-15 yaş aralığında bulunanlara kayak kursları düzenlenmiştir (Kurt, 2005: 4).

Genel olarak bakıldığında kış turizmi, turizmin en eski formları içerisinde yer almaktadır. 19. yy sonuna doğru Avrupa’da sportif aktiviteden turizm hareketine doğru yönelen ve buradan dünyaya yayılım gösteren bahse konu turizm hareketi ile günümüze gelindiğinde milyar dolarları aşan endüstri haline gelmiştir. Genel olarak 1980’li yıllardan itibaren kış turizmi destinasyonlarının sayısında artış olmuş, neredeyse tüm karlı-dağlık coğrafi bölgelerde ilk akla gelen ekonomik aktivitelerden birisi haline gelmiştir. Bununla beraber kış turizm faaliyetlerine katılım gösteren insan sayısında da kısmen artış meydana gelmiştir (Evren, 2023: 163-164).

3. ARAŞTIRMA SAHASINA (ERZURUM) İLİŞKİN BİLGİLER

3.1. Kış Turizmi ve Erzurum

Kış turizmi, genel olarak kar bulunan ortamlarda gerçekleştirilen ve kış sporlarına dair uygulamaların ağırlıklı şekilde yapıldığı merkez ve alanlarda yoğunlaşan turizm hareketidir (Ülker, 1992: 12). Kış turizmi, gelir getirici turistik bir faaliyet olmasıyla beraber; yürüyüş, kayak, tırmanma tarzındaki sportif aktivitelerin gerçekleştirilmesine fırsat sunması açısından da oldukça önemlidir. Kış turizmi aktivitelerinde ön planda olan kayak sporu, kış turizminin gelişme ivmesi kazanmasında en önemli etkidir (Altaş vd., 2015: 346).

Turizm sektöründe önemli bir konuma sahip olan kış turizmi, en büyük ekonomik getirisi olan alternatif turizm çeşitlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Vanat, 2019). Kış turizmi, turizm hareketlerinin yılın 12 ayına yayılıp ekonomik sürdürülebilirlik yaratması açısından da oldukça önemlidir. Alternatif turizm çeşitlerine yönelme eskiye nazaran daha yaygındır ancak günümüzde halen insanların tatil anlayışlarının büyük kısmını deniz, kum, güneş oluşturmaktadır. Bu bağlamda, kış turizmi de kitlesel özellik kazanmış olsa da alternatif turizm çeşitleri arasında değerlendirilmektedir (Özbay, 2018). Kış turizmini önemli kılan unsurlarından bazılarını belirtmek gerekir ise (İbragimov, 2001: 38);

* Kış turizmi, ekonomik ile sosyal bakımdan yeteri kadar kalkınma göstermemiş ormanlık ve dağlık yörelerin kalkınmasına destekte bulunmakta ve kalkınma ile ilgili sürecini de hızlandırmaktadır.

* Kış turizmi, turizm aktivitelerinin devlet ekonomisine devamlı olarak gelir kaynağı haline gelmesini, turizm mevsimini uzatmasıyla temin etmektedir.

* Kış turizmi, turizm ile direk ve dolaylı ilişki içerisinde olduğu ticari faaliyet alanlarını da canlandırmaktadır.

* Kış turizmi, turizm sahası içerisinde vasfı bulunan işgücü adına yıl boyunca istihdam imkânı sunmaktadır.

* Kış turizmi, turistler tarafından yapılan harcamalar ile yeni iş sahalarının açılmasına ve dolaylı istihdam olanağı oluşmasına olanak tanımaktadır.

* Kış turizminin, kırsal alanlarda gelişmesi nedeniyle, coğrafi alanlar arasındaki dengesizliklerin giderilmesinde ciddi etkileri bulunmaktadır.

Herhangi bir alanın kış turizmine açılması için en önemli koşul, kar yağışının yeterli düzeyde ve kalitede olmasıdır. Aynı zamanda kış turizmi adına gerek duyulan altyapının yeterli düzeyde olması herhangi bir alanın kış turizmine açılabilmesi için zorunluluktur (İbret, 2006: 62). Altyapıyla beraber yağın kar miktarı, karın yerde kalma süresiyle kalitesi de yapılan yatırımlardan daha iyi geri dönüş temin edilmesi adına önem arz etmektedir (Aydın, 2016).

Dünya genelinde yukarıda bahsedilen özelliklere sahip olan ve ilgili yatırımlarla kış turizmi pazarının hizmetine sokulan binlerce kayak merkezi bulunmaktadır. Laurent Vanat'ın düzenlediği 2019 Uluslararası Kar ve Dağ Turizmi Raporunda 2.084 kayak merkezinden söz edilmektedir. Bu kayak merkezlerinin coğrafi dağılımlarına bakıldığında; destinasyonların % 37'sinin Alplerde, % 21'inin ABD'de, % 19'unun Asya Pasifikte, % 11'inin Doğu Avrupa ve Orta Asya'da, % 11'inin Batı Avrupa'da ve % 1'i farklı bölgelerde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca raporda dünya genelinde toplam olarak kayakçı sayısının 130 milyona yakın olduğu ifade edilmektedir. Doğu Avrupa ile Asya'daki gelişmeler ile bu sayıda artış olacağına dair tahminde bulunmaktadır. Geçtiğimiz birkaç yıl süresince dünya genelinde 400 milyon kayak ziyaretinin gerçekleştiğini, gerçekleşen kayak ziyaretlerinin de % 44'e Alpler, % 21'i ABD'ye yöneliktir (Vanat, 2019). Türkiye, Vanat'ın ülkeler sıralamasında ziyaretçi sayısı bakımından 1.200.000 katılımcı ile 5. sırada yer almaktadır ve ülkenin en önemli destinasyonlarından biri olarak Erzurum ve Palandöken gösterilmektedir.

Erzurum ilinde kış sporları bakımından önemi bulunan üç bölge bulunmaktadır ki bunlar;

- * Palandöken Kayak Merkezi,
- * Gez Yaylası ve
- * Konaklı bölgesidir.

Erzurum'a yapılan yatırımlar sadece şehirselsel statüde olmayıp, bölgesel ve milli ekonomiye hitap eden uluslararası bir özelliğe sahiptir. Bunun en önemli örneği, Kiremitlik Tepe'de yapılan kayakla atlama kuleleridir (Ağger, 2011: 3).

Türkiye'nin doğu kısmında bulunan Erzurum ili, Türkiye'nin en soğuk ve yüksek illerindendir. Erzurum'un sert ve karasal iklimi bulunmaktadır. Erzurum'da normal kış koşullarında sezon beş ay kar yağışı ile geçmektedir. Hâkim olan rüzgâr yönü de güney ve batı yönlerindedir. Erzurum'un güney kısmında bulunup doğu-batı yönünde bulunan Palandöken Dağları, ülkenin en önemli kayak merkezleri arasında yer almaktadır. Bahse konu bu alan, şehir merkezine ortalama 4 km uzaklıkta bulunmakta olup görünümüyle şehrin sembollerinden biri konumundadır. Palandöken dağının görkemli yapısı, dinamik

etkisiyle alanının en güzel formunu meydana getirmektedir (Yılmaz ve Özkan, 1994: 112-113).

Palandökenle ilgili temel bilgileri aktarmak gerekirse, Palandöken dağlarının yükseklik kuşağı 2.200-3.176 m'dir. Kış turizmi veya kış sporları bakımından Türkiye'nin iç pazarda en önemli destinasyonları arasında bulunan Palandöken Kayak Merkezi, uluslararası destinasyon olabilme potansiyeli de taşımaktadır. Erzurum ili kent merkezinin güney kısmında Palandöken ilçe sınırları kapsamında yer alan Palandöken Kayak Merkezi, Palandöken dağlarının Hınıs Boğazı mevki ile Ejder Tepesi (3.176 m.) eteklerine kurulmuştur. Tüm dünyada bilinen kayak merkezlerinden biri olan Palandöken, Erzurum kent merkezi ile birleşmiş olması (kent merkezine 4 km uzaklıkta) ve Erzurum havaalanına 15 km mesafede bulunmasıyla önemli bir avantaja sahiptir. Palandöken Kayak Merkezi istasyonu (39, 84 N; 41, 29 E) konumunda 2.615 m rakıma kurulmuştur. Rüzgâr, yağış, sıcaklık, hava ve kar yüksekliği sensörleri bulunmaktadır (MGM, 2019).

Palandöken Kayak Merkezi, 2000 metreden 3176 metreye kadar uzanmakta olup, hâlihazırda yer alan pistlerde 10 telesiyej, 1 teleski, 2 baby lift, 1 gondol lift ile 30 kolay, 12 orta, 9 profesyonel (zor) ve 5 doğal pist olmak üzere toplamada 56 adet pist vardır. Pistlerde 12 bin kişi aynı anda kayak yapabilmektedir. Ayrıca Palandöken Kayak Merkezi; Alp disiplini ve snowboard için son derece uygun pistler sunarken; kayak dışında, yamaç paraşütü, dağcılık, snowtube gibi farklı aktiviteler de sunmaktadır (Altaş, Çavuş ve Zaman, 2015: 15-21).

Türkiye'nin kış turizmi potansiyelinin uluslararası arenada tanıtımı için önemli bir gelişme olan 2011 Üniversiteler Arası Kış Oyunları kapsamında, kent merkezinde yapılan alt-üst yapı tesisleriyle Erzurum, kış turizmde daha güçlü hale gelmiştir. 2011 Üniversiteler Arası Kış Oyunları, organizasyonun yapıldığı Palandöken Kayak Merkezi ve çevresinde bölgesel gelişimin artmasında öncü rol oynamıştır. Bölgede doğrudan ve dolaylı biçimde istihdam olanakları gelişim göstermiştir. Erzurum'da 2011 itibariyle kış sporları anlamındaki gelişmeler Palandöken'le sınırlı kalmamış, takip eden yıllarda Konaklı başta olmak üzere kent bünyesinde diğer kayak alanları da kurulmuştur. Konaklı Kayak Merkezi kristal kar kalitesi, uzun kayak sezonu ve ulaşım kolaylığı ile 3200 metrede zirvede kayak severlere ve snowboard tutkunlarına pist imkânları sunmaktadır (Altaş, Çavuş ve Zaman, 2015).

Genel olarak değerlendirildiğinde 1914 yılından bu yana kayak faaliyetlerinin gerçekleştirildiği Erzurum'da kış turizminin hem arz hem de talep anlamında geliştiği

ifade edilebilir. Aşağıda Erzurum’da kış turizminin gelişimine ilişkin tarihsel detaylar ve güncel durumu iki alt başlık altında incelenmiştir.

3.1.1. Erzurum’da Kış Sporları ve Kış Turizminin Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde modern kayakçılığın başlaması I. Dünya Savaşına denk gelmiş ve ilk kayak faaliyetleri Erzurum’da başlamıştır. Dolayısı ile modern kayakçılığın temeli burada atılmıştır. Bu önemli gelişme, savaşın başlamasının hemen ardından Genelkurmay Başkanı ve Başkumandan Vekili Enver Paşa’nın emriyle Ruslara karşı girişilen Sarıkamış Harekâtının hemen sonrasında gerçekleşmiştir. Şiddetli bir kış mevsiminde ve hazırlıksız bir şekilde başlatılan bu hareket sırasında, yüksek ve karlı dağlar, ordunun hareket kabiliyetini ve haberleşme olanaklarını azaltmıştır (Guze, 2007: 49). Sonuç olarak binlerce asker şehit olmuştur. Diğer taraftan, Rus ordusu bünyesindeki kayaklı kıtaların, karlı zeminde süratle hareket ederek Türk birliklerine ani baskınlar yapması, Türk Ordusunda da benzer teşkilatın kurulmasını gündeme getirmiştir (Hürsöz Gazetesi, 15 Nisan 1969). Aslında bu felaketten daha önce, sonradan Üçüncü Ordu Komutanı olan Hafız Hakkı Paşa, Avusturya’da ataşelik yaparken, askeri manevralarda kayakçılığın faydalarını görmüş, Kafkas Cephesinde de karlı bir zeminde en seri bir şekilde hareket imkânı veren (Abadi, 1926) kayak teşkilatının kurulmasını istemiştir (Milliyet Gazetesi, 1 Şubat 1976). Böylece 1915 yılı başlarında Avusturya’dan getirilen uzman eğiticiler eşliğinde Erzurum’da modern kayakçılığa başlanmıştır.

Erzurum’da ilk kayak faaliyetlerinin başladığı yer, Kiremitlik Tabyanın bulunduğu küçük bir tepedir. Erzurum’da kurulan bu ilk kayak teşkilatı için 250 çift Zdarsky sistemi kayak, teferruat ve potinler temin edilmiştir. Kayak malzemelerinin de teminiyle birlikte, Avusturyalı hocalar nezaretinde Kiremitlik Tabyası civarında talimlere başlanmıştır. Bir taraftan talimler yapılırken, diğer taraftan akşamları koğuştan kayakla ilgili önemli konularda erlere bilgi verilmiş; kayak, kayakçılık, malzemeler, bunların seçilmesi ve kullanılması hakkında uygulamalı dersler yapılmıştır. Kiremitlik’teki ilk kayak çalışmaları 20 gün devam edip, erlerin kayak sporuna alışmasından sonra, dokuz ay boyunca karla kaplı olan şehrin güneyindeki Palandöken Dağlarına gidilerek, 3.000 rakımına çadırlar kurulmuştur. Bundan sonraki kayak faaliyetleri Palandöken Dağlarının eteklerinde yürütülmüştür. Şiddetli bir kışın yaşandığı ve sıcaklığın sıfırın altında 40 dereceleri bulunduğu dağdaki kayak talimleri hem erler hem de Türk yedek subayları açısından son derece faydalı olmuştur (Altaş, Çavuş ve Zaman, 2015).

Palandöken'in Boğaz mevkiinde yapılan basit kayak evleri sonrasında modern tesislerin yapımına başlanmıştır. Böylece Palandöken Kayak Tesislerinin temeli günümüzden 50 yıl önce atılmıştır. Erzurum'a altı km. uzaklıkta yer alan Hınıs Boğazında modern bir kayak evi ile teleskinin yapımı ilk olarak 1961 yılında gündeme gelmiştir. Kayak evinin yapımına başlamadan önce dahi burada kayak yarışları yapılmıştır. Örneğin 1960 senesinde Türkiye Şampiyonası, Hınıs Boğazında, sonradan telesiyej binası yapılan yerin hemen sağındaki yamaçta gerçekleştirilmiştir. Yapılan hazırlıklardan ve ihalelerin ardından 200 kişilik Kayak Evi'nin temeli 6 Kasım 1962'de atılmıştır (Hürsöz Gazetesi, 10 Kasım 1962).

1963'ten sonra her yıl "Palandöken Kupası" aynı yerde yapılmıştır. Şunu belirtmek gerekir ki, bu yıllarda bölgede yapılan yarışlar, Ejder Tepesinin yamaçlarındaki uzun pistlerde değil, boğazın daha alt kısımlarındaki yamaçlarda yapılmıştır. Teleferik yapıldıktan sonra günümüzde de kullanımı devam eden pistler devreye girmeye başlamıştır. Bu yeni dönem içerisinde yapılan mekanik tesislerin de katkısı ile Palandökende daha kapsamlı yarışlar yapılmaya başlamıştır. Nitekim hemen her yıl Uludağ'da yapılan Türkiye Kayak Şampiyonası slalom ve iniş müsabakaları 1969 yılında Erzurum'a alınmıştır. Bu tarihten itibaren birçok Türkiye Birincilikleri Erzurum'da gerçekleştirilmiştir. Örneğin Mart 1971'de ikinci kez bir Türkiye Şampiyonası Erzurum'da yapılmış ve bu yarışlara 70'ten fazla kayakçı katılmıştır. Ardından 10-15 Nisan 1973'te Palandöken Laleli'de yapılan Türkiye Kayak Şampiyonası çok bozuk bir organizasyon ile gerçekleştirilmiştir. 1975 ve 1977 Kayak Şampiyonaları da yine Erzurum'da yapılmıştır (Küçükuşurlu ve Sivaz, 2011: 164).

Aynı tarihlerde 1991 Balkan Kupası yarışlarının da Erzurum'da yapılması gündeme gelmiştir. 1978'de bu amaçla Erzurum'a geçen Gençlik ve Spor Bakanı Yüksel Çakmur Palandöken'de incelemelerde bulunmuştur. 1979 yılı sonlarına doğru Balkan Kupası yarışlarının Erzurum'da yapılmasına adeta kesin gözüyle bakılıyordu. Ağustos ayında başlayan hazırlık çalışmaları kapsamında Palandöken pistlerinin FIS tarafından tescili için girişimlerde bulunulmuş; tesis olarak da alt ve üst istasyonlarda kafeterya, iki lift ve 200 yataklı, 100 odalı bir otel yapılması gündeme gelmiştir. Bu hazırlıklar devam ederken 1980 yılına gelindiğinde Balkan Kupasının Erzurum yerine Bursa'da yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar Erzurumlu kayak severler tarafından büyük bir tepkiyle karşılanmıştır. 1977 yılında, slalom ve büyük slaloma uygun iki pistin uluslararası standartlara uygunluğunun tescili için harekete geçilmiştir. Özellikle Balkan Kupasının Palandöken'de gerçekleştirilmesi gündeme gelince, çalışmalara hız verilmiştir. Uluslararası Kayak Federasyonu (FIS) tarafından bu işle görevlendirilen

teknik delege Jean Samen 1979'da Erzurum'a gelerek gerekli teknik incelemelerde bulunmuş ve birtakım eksiklikler tespit ederek bunların giderilmesi için bir yıl süre tanımıştır. Bu sürenin dolmasına rağmen eksikliklerin bir türlü tamamlanmaması üzerine tescil dosyanın iadesi gündeme gelmiş, Kayak Federasyonu dosyanın iade edilmesini son anda engelleyebilmiştir. Eksikliklerin tamamlanması üzerine Kayak Federasyonu tekrar FIS'e başvurmuş ve Samen, 1983 yılında yeniden Erzurum'a gelmiştir. Bu incelemeler 11-13 Ağustos 1983 tarihinde yapılmış; halen bazı eksiklikler görülmesine rağmen, tescil dosyası şartlı olarak kabul edilmiştir. Eksikliklerin en önemlisi her iki pistin çıkış noktalarına teleski tesisatının yapılmamış olmasıydı. Teleski yapılması istenen yerler Televizyon kulesinin altı ve güney pisti idi (Altaş, Çavuş ve Zaman, 2015).

Palandökende gerçekleştirilen en büyük organizasyon, 27.01.2011 ile 06.02.2011 tarihlerinde yapılan ve Türkiye'nin kış turizminin uluslararası arenada tanıtımı için önemi bulunan 2011 Üniversiteler Arası Kış Oyunlarıdır (Universiade) (Anomin, 2023). Erzurum ilinin simgelerinden biri haline gelen kayakla atlama kuleleri ülkemizde ilk olma özelliğini taşımaktadır. Atlama kuleleri ile yeryüzünde 125 metrelik mesafesi ile uzunluk bakımından da ilk sırada yerini almaktadır (Ağger, 2011: 3). 2011 Üniversiteler Arası Kış Oyunlarının Erzurum'da yapılmasına dair karar 17.01.2007 günü İtalya'da bulunan Torino şehrinde gerçekleştirilen oylama neticesinde alınmıştır. Bu karar ile 2011 Üniversiteler Arası Kış Oyunlarının başlangıcına kadar Erzurum ilinde altı disiplin ile 11 branşta gerçekleştirilebilecek pistler ile yeni kayak merkezlerinin inşası gerçekleştirilmiştir. Önceden master plan dâhilinde de yer alan Palandöken ve Konaklı Kayak Merkezlerinde önemli iyileştirmelere gidilmiştir (Güncel Times, 2011: 27).

2011 Üniversiteler Arası Kış Oyunları kapsamında master plan dâhilinde bulunan yerlere Kandilli Kayak Merkezi de dâhil olduğunda, Erzurum ilinin kış turizmine dair coğrafyasını dört ana kısım üzerinden ele almak mümkün hale gelmektedir (Ağger, 2011: 2):

- * Palandöken Kayak Merkezi
- * Konaklı Kayak Merkezi
- * Kandilli Kayak Merkezi
- * Gez Yaylası

Üniversiteler Arası Kış Oyunları; Erzurum iline ait ekonominin, uyarıcı etkenler oluşturmak koşulu ile kâr oranlarını, istihdam hacmini, kapasite kullanımını, üretim düzeyini ve böylece büyüme kapasitesini arttırmıştır. Oyunların kent ve ülke ekonomisine gerek istihdam gerekse yatırım anlamında önemli katkıları olmuştur.

Ayrıca bu etkinliğin devletlerarasındaki ilişkilere de olumlu yansımaları olduğu ifade edilebilir (Ersungur ve Akıncı, 2013: 5082-5083).

3.1.2. Erzurum’da Kış Turizmine İlişkin Güncel Durum

Erzurum’da günümüzde Palandöken ve Konaklı’da alp disiplini ve rekreasyonel kayak için uygun kayak alanları, Kandilli’de kuzey disipline (kayaklı koşu) yönelik bir kayak alanı, şehir merkezinde yine Kuzey disiplinine yönelik atlama kuleleri, Şehir merkezinin güneyde yükselen, doğu-batı yönünde 70 km kuzey-güney yönünde 30 km alanı kaplayan Palandöken sıradağları üzerinde konumlanmış kayak merkezleri bulunmaktadır. Aşağıda bu kayak alanlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Palandöken Dağları üzerinde bulunan Palandöken Kayak Merkezi 2.200-3.176 m. yüksekliği bulunan kuşak üzerinde bulunmaktadır. Karasal iklim sebebi ile mevsim süresince toz kar ile kayak etkinliği yapılabilmektedir. Kayak aktiviteleri, iklimsel şartlara bağlı olmakla birlikte, genellikle 10 Aralık ile 10 Mayıs arasında gerçekleştirilmektedir (Toy, Eymirli ve Karapınar, 2010: 2).

Palandöken Dağları, 70 km uzunluğa ve 25 km genişliğe sahip bir alanı kaplamaktadır. 1993 senesi içerisinde Kış Turizm Merkezi olarak ilanı yapılmıştır. Erzurum Boğazı, Palandöken Kayak Merkezi ismi ile anılmaktadır. Palandöken Kayak Merkezi içerisinde slalom ile büyük slalom yarışmalarının yapılabileceği Uluslararası Kayak Federasyonu (FIS) tarafından tescilli bulunan iki pist bulunmaktadır (URL-1, 2024). Palandöken Kayak Merkezinde; 10 telesiyej, 1 teleski, 2 baby lift, 1 gondol lift bulunmaktadır. Gondol liftle 1.000 metrelik tırmanış ile Ejder Tepesine erişilmektedir. Mekanik tesislere ilişkin detaylar Tablo 1’de sunulmuştur. Palandöken Dağında 30 kolay, 12 orta, 9 profesyonel, 5 de doğal pist bulunmaktadır. Bütün pistlerde ortalama 12.000 kişi aynı anda kayak aktivitesini icra edebilmektedir (URL-1, 2023).

Palandöken Kayak Merkezi; Alp disipliniyle snowboard faaliyeti için oldukça uyumlu pistleri barındırırken, kayak harici olarak yamaç paraşütü, snowtube, dağcılık tarzında farklı rekreasyonel aktiviteleri barındırmaktadır. Palandöken Dağı’nın etrafı doğal park görüntüsü ile gezi, seyir ve piknik alanı imkânı da sunmaktadır. Çığ önleme ve suni kar sistemlerinin de yer aldığı Palandöken Kayak Merkezi, sağlık şehri olan Erzurum ilinin en modern hastanelerine ise sadece 5 km. uzaklıkta bulunmaktadır (Altaş, Çavuş ve Zaman, 2015).

Tablo 1. Palandöken’de bulunan mekanik tesisler

Bölge	Tesis	Kapasite	Yükseklik	Uzunluk
Erzurum Boğazı	Telesiyej	300 kişi/saat	1165 m	237 m
	Teleski	650 kişi/saat	25 m	800 m
	Telesiyej (Ejder)	983 kişi/saat	225 m	1778 m
	Telesiyej(Güney)	800 kişi/saat	100 m	1528 m
	Telesiyej (Vadi)	800 kişi/saat	487 m	1200 m
	Baby Lift	300 kişi/saat	20 m	200 m
	Telesiyej	450 kişi/saat	1200 m	800 m
	Telesiyej	450 kişi/saat	200 m	300 m
	Telesiyej	900 kişi/saat	50 m	940 m
	Gondol Lift	1500 kişi/saat	597 m	3200 m
Konaklı	A Lifti	1200 kişi/saat		1192 m
	B Lifti	2400 kişi/saat		2234 m
	C Lifti	2378 kişi/saat		1074 m
	D Lifti	2400 kişi/saat		1690 m
	E Lifti	2400 kişi/saat		1528 m
	F Lifti	1800 kişi/saat		708 m
	G Lifti	2400 kişi/saat		1410 m

Kaynak: İpek Yolundan Olimpiyata Erzurum, s. 392.

Her düzeyde kayakçıya hizmet sunabilme imkânı bulunan Palandöken Kayak Merkezi; 6 tane 5 yıldızlı, 4 tane 4 yıldızlı olmak üzere 10 tane otel ile gününbirlik tesisler ve lüks restoranları bünyesinde barındırmaktadır. Şehir merkezi içerisinde ise 2 ile 3 yıldızlı otel ve apart oteller bulunmaktadır (URL-1, 2023). Erzurum’da bulunan konaklama tesislerine ilişkin detaylar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Palandöken otellerine ilişkin demografik bulgular

Demografik Veriler	(n)	Toplam (n)
Otel	Hotel/Kayak Oteli	2
	Tatil Köyü & Resort	5
	Villa	1
Puan	8 ve üzeri	3
	6-8 aralığında	5
Misafir Değerlendirme Puanı	Puanı Olmayan	2
Pansiyon Tipi	Alkolsüz Her şey Dahil / Her Şey Dahil	1
	Tam Pansiyon / Tam Pansiyon Plus	3+2
	Sadece Oda / Sadece Oda ve Kahvaltı / Yarım Pansiyon	1
		1+2
		1+1
Öne Çıkan Konsept (özellik)	Kayak Oteli	5
	Balayı Oteli	1
	Yılbaşı Etkinliği Olan Tesis	1
	Ücretsiz Havalimanı Transferi	4

Kaynak: Anonim, 2024, Erişim: 24.06.2024.

Tablo 2’de de görüldüğü üzere, Palandöken bölgesinde yer alan otellerden 5’i “Tatil Köyü & Resort”, 2’si “Hotel/Kayak Oteli”, 1’i ise “Villa” olarak hizmet vermektedir. Palandöken bölgesindeki misafir değerlendirme sonuçlarına göre, otellerden 3’ü 10 üzerinden 8 ve üzeri puanla, 5’i 6-8 puan aralığında değerlendirme puanına sahiptir. Palandöken bölgesinde bulunan otellerin pansiyon tipi olarak Uludağ bölgesindeki otellerle benzer olarak daha çok “Tam pansiyon” ve “Tam pansiyon plus” şeklinde ağırlıklı olarak hizmet verdikleri görülmektedir. Palandöken’de yer alan otellerin öne çıkan özelliklerine (konseptine) bakıldığında 5 otelin kendisini kayak oteli, 1 otelin yılbaşı etkinliği olan otel, 1 otelin ücretsiz havalimanı transfer hizmeti sunan otel, diğer 1 otelin ise kendisini balayı oteli olarak öne çıkardığı görülmüştür.

Erzurum, ülkenin ve hatta dünyanın yeni cazibe merkezlerinden biri haline gelmiştir. Son yıllarda Ejder3200 markası ile öne çıkan Palandöken, New York Times Gazetesi tarafından belirlenen dünyadaki 41 kayak merkezi arasında 18. sırada gösterilmiştir ve 12 km’lik pist uzunluğu ile Türkiye’nin en uzun kayak pisti unvanını taşımaktadır. Kar yağışının Ekim-Kasım aylarında kendini gösterdiği Erzurum’da, Palandöken, kaymaya olanak sağlayan "toz kar" özelliğini, ikliminden dolayı, bütün kayak sezonu boyunca sürdürmektedir (Anonim, 2023; Anonim, 2024).

Erzurum’un diğer önemli kayak destinasyonu Konaklı Kayak Merkezidir. Konaklı Kayak Merkezi şehir merkezinden 17 km uzaklıkta ve kayılabilir alt noktası 2200 m, üst noktası 3185 m yüksekliktedir. Toplam pist uzunluğu 24.8 km’dir. Palandöken ve

Konaklı Kayak Merkezlerinin toplam pist uzunluğu 87 km'yi bulmaktadır. Başlangıç ve bitiş kotları arasında 1100 metrelik irtifa farkı vardır. Konaklı Kayak Merkezi kapsamında erkekler slalom, erkekler büyük slalom, bayanlar slalom ve bayanlar büyük slalom seçeneklerine sahip toplam 16 pist yer almaktadır. Destinasyon yaklaşık 300 hektarlık bir kayak alanına sahiptir. Ziyaretçiler Konaklı içerisinde restoran, kafe, kayak kiralama ve satışı gibi hizmetlerden yararlanabilmektedirler (Altaş, Çavuş ve Zaman, 2015). Konaklı Kayak Merkezi, alp disiplininin çeşitli branşlarında hizmet veren bir kayak merkezi olarak dikkatleri üzerine çekmekle beraber merkezde bulunan pistler şunlardır (URL-2, 2024):

- * Erkekler Süper Büyük Slalom Pisti: başlangıç yüksekliği: 2.960 m bitiş yüksekliği: 2.340 m

- * Erkekler Büyük Slalom Pisti: başlangıç yüksekliği: 2.852 m bitiş yüksekliği: 2.495 m

- * Erkekler Slalom Pisti: başlangıç yüksekliği: 2.695 m bitiş yüksekliği: 2.495 m

- * Bayanlar Süper Büyük Slalom Pisti: başlangıç yüksekliği: 3.045 m bitiş yüksekliği: 2.495 m

- * Bayanlar Büyük Slalom Pisti: başlangıç yüksekliği: 2.850 m bitiş yüksekliği: 2.495 m

- * Bayanlar Slalom Pisti: başlangıç yüksekliği: 2.695 m bitiş yüksekliği: 2.495 m

Bu pistler, farklı zorluk seviyeleri ve uzunluklarıyla alp disiplini sporcularına geniş bir yelpazede deneyim sunmaktadır. Her pist, kayak severlere özel bir tecrübe yaşatmak amacıyla tasarlanmıştır. Konaklı Kayak Merkezi'nde konaklama için çeşitli seçenekler bulunmakla beraber bu bölgede konaklama yapılabilecek bazı tesis türleri (URL-2, 2024):

- * Oteller,

- * Pansiyonlar

- * Apart Oteller

- * Dağ Evleri ve Chalet'ler

- * Tatil Köyleri

Konaklı Kayak Merkezi'nde yapılabilecek bazı aktiviteler (URL-2, 2024):

- * Kayak ve Snowboard

- * Kar Kızağı

- * Kış Kampı

- * Doğa Yürüyüşleri

- * Restoran ve Kafeterya Ziyaretleri

- * Fotoğraf Çekimi
- * Snowshoeing (Kar Ayakkabısı ile Yürüyüş)
- * Günlük Turlar ve Aktiviteler

4. YÖNTEM

Erzurum halkının kış sporları alanlarından yararlanmasını kısıtlayan faktörlerin incelendiği çalışmanın yöntemine ilişkin bilgiler aşağıda başlıklar altında sunulmuştur. Bu kapsamda araştırmanın amacı, deseni, veri toplama aracı ve süreci, evren-örneklem, geçerlilik ve güvenilirlik başlıkları altında araştırma sürecine ilişkin bilgiler aktarılmıştır.

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, yerel halkın yaşadığı şehirdeki (Erzurum) kayak merkezinden yararlanmasını kısıtlayan faktörleri, diğer bir ifadeyle kış sporlarına katılım kısıtlarını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ilgili kısıtların demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği ve memnuniyet ile davranışsal niyete nasıl etki ettiğinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

4.2. Araştırma Deseni

Bu araştırma nicel araştırma deseni olarak kurgulanarak, ilişkisel tarama araştırması olarak gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli birden fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin derecesini incelemek amacıyla kullanılmaktadır. Ayrıca örneklem grupları arasındaki farklılıkların incelendiği çalışmalar da bu kapsamda değerlendirilebilmektedir (Türkdoğan, 2014: 44; Şimşek, 2018:92). Bu bağlamda çalışmada çeşitli değişkenler açısından demografik gruplar arasındaki farklılıklar ve bazı değişkenler arasındaki ilişkiler test edilmiştir.

4.3. Veri Toplama Aracı ve Süreci

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket yönteminden yararlanılmıştır. Anket formu iki ana kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sayısı, eğitim, gelir gibi çoğu araştırmada sorular demografik sorular ile boş zaman ve kayak davranışlarına ilişkin sorular yer almaktadır. Boş zaman ve kayak davranışlarına ilişkin sorular arasında günlük boş zaman (saat), haftalık boş zaman (gün), kayak yapmak sıklığı, Erzurum'daki kayak merkezlerine gidip gitmeme durumu ve gitme amacı gibi sorular bulunmaktadır. Anketin ikinci kısmı Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğinden oluşmaktadır. Bu kapsamda Evren (2020)'in çalışmasında kullandığı ölçekten yararlanılmıştır. Beşli Likert ölçeği ile tasarlanan anketin orijinal halinde 29 madde bulunmaktadır. Ancak pilot çalışma sırasında bu maddeler arasında yer alan

“Uygun fiyatlı her şey dâhil kayak turlarının eksikliği kış sporlarına katılmamı kısıtlar.” ifadesi katılımcılardan gelen geri bildirimler neticesinde ölçekten çıkarılmış (yerel halka uygun bir soru olmadığı gerekçesiyle) ve ölçek 28 maddeli olarak kullanılmıştır. Bunun dışında ikinci kısımda memnuniyet ve davranışsal niyete ilişkin üç maddeye yönelik algılar yine beşli Likert Tipi bir ölçekle ölçülmüştür. Bu maddelerden ilki Erzurum’daki kayak deneyiminden duyulan genel memnuniyeti ölçerken; diğer ikisi davranışsal niyeti ölçmektedir.

Anketin şekillendirilmesinin ardından yukarıda da değinildiği üzere pilot çalışmaya başvurulmuştur. Anlaşılmayan, yanlış anlaşılan, kırıncı, gereksiz ifadeler olup olmadığını anlamak amacıyla yürütülen pilot çalışmada (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2012: 93) 56 kişiye anket uygulanmıştır. Yukarıda değinilen madde dışından problemlili bir madde tespit edilmemiş ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı 0,821 olarak tespit edilmiştir. Böylece anketin veri toplamak için hazır olduğuna karar verilmiştir.

Anket formunun uygulamaya hazır hale getirilmesinden sonra, Erzurum’da yaşayan yerel halka 01.10.2023 – 25.12.2023 tarihleri arasında toplamda 387 adet anket uygulanmıştır. Bu anketlerden 58 adedi eksik ve geçersiz olması nedeniyle çıkarılmış ve geriye kalan 329 anket analizlere tabi tutulmuş, uçdeğer analizleri neticesinde de üç anket kapsam dışı tutulunca örneklem büyüklüğü 326 olarak gerçekleşmiştir.

4.4. Evren ve Örneklem

Araştırmanın genel evrenini Erzurum’da ikamet eden tüm yerel halk, çalışma evrenini ise merkez ilçede ikamet edenler oluşturmaktadır. 2023 yılı nüfus istatistiklerine göre Erzurum’un genel nüfusu 749.993 kişiden, merkez ilçenin nüfusu 433.035 kişiden oluşmaktadır. Cochran’ın (1977) örneklem hesaplamasına göre örneklemin 384 kişiden oluşması gerekmektedir. Çalışmada kolayda örnekleme tekniğiyle 387 kişiden veri toplanabilmiş ancak bunlardan 326’sı çalışmaya dâhil edilebilmiştir. Bu kapsamda, önerilen örnekleme yakın bir rakama ulaşıldığı ifade edilebilir.

4.5. Geçerlilik ve Güvenirlilik

Çalışmada Evren (2020) tarafından Türkçe olarak oluşturulmuş hazır bir ölçekten yararlanıldığı için içerik geçerliliği ve çeviri geçerliliği gibi geçerlilik türlerine başvurulmamış; sadece yüzeysel geçerlilik ve yapı geçerliliği incelenmiştir. Yüzeysel geçerlilik kapsamında önce anket yakın çevredeki akademisyenler ve arkadaşlar

tarafından incelenmiş, ardından pilot çalışma uygulanmıştır. Bu süreçte orijinal ölçekte yer alan “Uygun fiyatlı her şey dâhil kayak turlarının eksikliği kış sporlarına katılmama kısıtlar.” ifadesi dışında bir sorun tespit edilmemiştir. Yüzeysel geçerlilik incelemesi bu maddenin çıkarılmasıyla tamamlanmıştır. Verilerin toplanmasının ardından yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizinden (AFA) yararlanılmıştır. Analiz neticesinde altı boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Bu altı boyut Evren’in (2020) çalışmasındaki beş boyuta benzer durumdadır. Bununla birlikte AFA sürecinde bir madde (Kayak merkezlerinde kar olmamasından duyduğum kaygı kış sporlarına katılımımı kısıtlar.) binişik faktör yükü nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır. Böylece altı boyutlu 27 maddeli bir yapı elde edilmiştir. AFA’ya ilişkin detaylar bulgulara ilgili başlık altında yer almaktadır.

Güvenirlilik analizinde ise Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri 0.875 bulunmuştur. Bu durum, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (Kayış, 2016). Bununla birlikte bazı maddelerde 0.25’in altında madde-bütün korelasyonu değerleri tespit edilmiştir. Bu maddeler ölçek için önemli maddeler olduğundan ölçekten çıkarılması uygun görülmemiştir (Şencan, 2005). Güvenirlilik analizine ilişkin detaylar bulgular başlığı altında yer almaktadır.

4.6. Analizler

Çalışmada tanımlayıcı analizler, farklılık analizleri ve ilişkisel analizlerden yararlanılmıştır. Örneklemin ve ölçeklerin genel durumunu tespit etmek amacıyla frekans ve ortalamalar incelenmiş, ölçeğin güvenirliği ve yapı geçerliliği için güvenirlik analizi ve AFA, kış sporlarına katılım kısıtları boyutları açısından demografik örneklem grupları arasındaki farklılıklar tespit etmek için t-testi ve ANOVA uygulanmıştır. Ayrıca boyutların memnuniyet ve davranışsal niyete etkisini tespit etmek amacıyla çoklu doğrusal regresyondan yararlanılmıştır.

4.7. Sınırlılıklar

Her araştırmada olduğu gibi bu araştırmada da bazı sınırlılıklar söz konusudur. Bu noktada öncelikle önerilen örneklem sayısına tam olarak ulaşamaması bir sınırlılık olarak görülebilir. Bu noktada araştırmacı gerekli özeni gösterip önerilen rakamın üstünde anket toplamış ancak bazı katılımcıların anketi tam istendiği gibi doldurmaması böyle bir durumun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun dışında çalışmanın bir örnek olay çalışması olmasından dolayı bulgularının genellenmesi Erzurum açısından

m¼mk¼n olduğunu ancak diğer destinasyonlara genelleme noktasında sınırlı kaldığını belirtmekte fayda vardır.

5. BULGULAR

5.1. Katılımcıların Genel Demografik Özellikleri

Katılımcıların genel demografik özelliklerine bakıldığında ağırlıklı olarak erkeklerden, bekârlardan, 30 yaş ve altı kişilerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcılar arasında hiç çocuğu olmayanların ağırlığının olduğu (%72.4) ve eğitim olarak lisans mezunlarının oransal olarak öne çıktığı anlaşılmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Örneklemin genel demografik yapısı

Değişken	Kategori	Kişi Sayısı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	122	37.4
	Erkek	204	62.6
Medeni Hal	Evli	101	31
	Bekar	225	69
Yaş	30 Yaş ve Altı	231	70.9
	31-40 Yaş	53	16.2
	41-50 Yaş	32	9.8
	51 Yaş ve Üzeri	10	3.1
Çocuk Sayısı	0	236	72.4
	1	17	5.2
	2	41	12.6
	3	20	6.1
	4 ve üzeri	10	3.7
	İlköğretim	14	4.3
Eğitim Durumu	Lise	101	30.7
	Ön Lisans	52	16.4
	Lisans	132	40.4
	Lisansüstü	27	8.2

5.2. Katılımcıların Boş Zaman ve Kış Sporlarına İlişkin Davranışlarına Yönelik Bulgular

Katılımcıların boş zaman kullanımı ve kış sporlarına ilişkin davranışları incelendiğinde (Tablo 4); günlük ortalama boş saatin 4.19 olduğu (4 saat 11 dakika) ve katılımcıların %60'ının ortalama altında boş zamana sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte katılımcıların %60'ının haftada iki gün izni olduğu da anlaşılmaktadır. Bu kapsamda katılımcıların izin günleri olsa da çalışma dışı sorumluluklardan kaynaklı olarak günlük boş zamanlarının azaldığı ifade edilebilir. Kayak davranışlarına bakıldığında ise katılımcıların yarısının hiç kayak yapmadığı ve %19'unun Erzurum'daki kayak merkezlerinden herhangi birine hiç gitmediği anlaşılmaktadır.

Kayak merkezine gidenlerde ise kayak-snowboard amaçlı gidenlerin oranı diğer amaçlarla gidenlere göre nispeten fazladır.

Tablo 4. Örneklemenin boş zaman kullanımı ve kayak davranışı

Değişken	Kategori	Kişi Sayısı	Yüzde
Kayak Yapma Durumu	Hiç Yapmadım	168	51.5
	Sezonda En Az Bir Kez	158	48.5
Günlük Boş Saat	Ortalama (4.19) Altı	196	60.1
	Ortalama (4.19) Üstü	130	39.9
Haftalık Boş Gün	1 Gün	86	26.4
	2 Gün	193	59.2
	3 ve üzeri	47	14.4
Kayak Merkezi Ziyaret Amacı	Kayak-Snowboard	152	46.6
	Diğer (Kızak, Teleferik Vb.)	112	34.4
	Hiç Gitmedim	62	19

5.3. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğinin Güvenirlik Analizine İlişkin Bulgular

Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğine uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda genel güvenilirlik katsayısının 0.875 olduğu görülmektedir (Tablo 5). Bu değer, ölçeğin çok yüksek düzeyde güvenilir olduğuna işaret etmektedir (Kayış, 2016). Bununla birlikte madde-bütün korelasyonlarının 1'den 5'e kadarki maddelerde düşük olduğu (<0.25) görülmektedir. Bu durum, ilgili maddelerin geri kalan maddelerle olan ilişkisinin zayıf olduğunu göstermektedir. Şencan (2005) böyle durumlarda ilgili maddelerin ölçekten çıkarılmasının düşünülebileceğini ancak sadece madde-bütün korelasyonu düşük olduğu için maddelerin çıkarılmasının pek doğru olmadığını ifade etmektedir. İlgili maddelerin teorik açıdan ölçekteki önemi ve silinmeleri durumunda genel güvenilirlik katsayısında oluşabilecek önemli artışların da dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir. Yazara göre bir maddenin hem madde-bütün korelasyonu düşük hem de silindiğinde güvenilirlik katsayısı belirgin şekilde yükseliyorsa maddenin düzeltilmesi (pilot çalışma aşamasında) veya maddenin silinmesi uygundur. Madde silindiğinde Alpha değerleri incelendiğinde ölçeğin genel güvenilirlik katsayısının belirgin bir şekilde yükselmediği görülmektedir. Artışlar 0.002 ile 0.006 arasında değişmektedir. Bu yüzden bahsi geçen maddelerin ölçek içindeki önemleri de dikkate alınarak ölçekte tutulmaları uygun görülmüştür.

Tablo 5. Kış sporlarına katılım kısıtları ölçeğinin güvenirlik analizi

Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeği	Madde-Bütün Korelasyonu	Çoklu Korelasyonların Karesi	Madde Silindiğinde Alpha Değeri
1.Yakınımdaki kayak merkezlerinin yeterince cazip olmaması kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.119	0.388	0.880
2.Kış sporlarının yarattığı pahalılık algısı bu spor etkinliğine katılmama kısıtlar	0.103	0.676	0.879
3.Yeterli paramın olmaması kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.049	0.639	0.881
4.Arkadaşlarımın yeterli parasının olmaması kış sporları aktivitelerine katılmama kısıtlar	0.192	0.485	0.877
5.Kayak giysisi ve ekipmanlarının çok pahalı olması kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.189	0.599	0.877
6.Kış sporlarının çok tehlikeli olması bu etkinliğe katılımımı kısıtlar	0.416	0.492	0.871
7.Yaralanmaktan korkmam kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.505	0.627	0.869
8.Yüksekten korkmam kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.462	0.595	0.870
9.Liftlerden (teleferik, telesiyej, teleski vb.) korkmam kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.541	0.539	0.868
10.Kayak merkezine birlikte gidecek kimse bulamamam kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.531	0.532	0.868
11.Arkadaşlarımın zamanının olmaması kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.525	0.707	0.868
12.Arkadaşlarımın kış sporlarıyla ilgilenmemesi kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.532	0.645	0.868
13.Arkadaşlarımın bu sporda çok iyi olmalarından dolayı beni davet etmemeleri kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.557	0.513	0.868
14.Arkadaşlarımın önünde küçük düşme kaygısı kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.511	0.630	0.869
15.Kış sporlarına ayıracak zamanımın olmaması bu etkinliğe katılmama kısıtlar	0.462	0.386	0.870
16.Kış sporlarını öğrenmenin çoğu spor çeşidini öğrenmekten daha zor olması bu etkinliğe katılmama kısıtlar	0.509	0.460	0.869
17.Kış sporlarının yüksek düzeyde fiziksel zorluk içermesi bu etkinliğe katılmama kısıtlar	0.517	0.623	0.869
18.Islanmak ve üşümekten duyduğum kaygı kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.531	0.667	0.868
19.Öğrenme sürecinin küçük düşürücü olması kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.530	0.560	0.868
20.Kış sporlarının çok stresli olacağını düşünmem bu spor aktivitesine katılmama kısıtlar	0.549	0.644	0.868
21.Kış sporlarının elitist bir spor olduğunu düşünmem kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.525	0.516	0.868
22.Diğer boş zaman etkinliklerine fazlaca bağlanmam kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.502	0.371	0.869
23.Kayak merkezlerinde kar olmamasından duyduğum kaygı kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.458	0.362	0.870
24.Pistlerin çok kalabalık olması kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.477	0.490	0.870
25.Başka boş zaman faaliyetlerini tercih etmem kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.411	0.453	0.871
26.Kayak tatilinin çok fazla planlama gerektirmesi kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.482	0.444	0.870
27.Kış sporlarını yeterince çekici bulmamam bu spor etkinliğine katılmama kısıtlar	0.420	0.397	0.871
28.Kayak merkezlerine toplu ulaşım eksikliği kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.312	0.264	0.874
Genel güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha)		0.875	

5.4. Ölçeklerin Tanımlayıcı Analizine İlişkin Bulguları

Ölçeğe uygulanan tanımlayıcı analizlerde katılımcıların kış sporlarına katılımlarını, diğer bir ifadeyle kayak merkezinden yararlanmalarını kısıtlayan en önemli maddelerin genel olarak parayla ilgili olduğu görülmektedir. Bu anlamda insanların en çok maddi yetersizlik ve pahalılık nedeniyle kış sporlarından uzak durdukları anlaşılmaktadır. İnsanları kış sporlarına katılımda en az kısıtlayan konularsa genel olarak küçük düşme kaygısı, kar eksikliği ve elitist spor algısı gibi konulardır (Tablo 6).

Tablo 6. Kış sporlarına katılım kısıtları ölçeğinin tanımlayıcı analizi

Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Maddeleri	N	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık		Basıklık	
				Değer	Std. Hata	Değer	Std. Hata
5.Kayak giysisi ve ekipmanlarının çok pahalı olması kış sporlarına katılımımı kısıtlar	326	3.635	1.405	-0.677	0.135	-0.856	0.269
2.Kış sporlarının yarattığı pahalılık algısı bu spor etkinliğine katılmama kısıtlar	326	3.577	1.478	-0.568	0.135	-1.134	0.269
3.Yeterli paramın olmaması kış sporlarına katılımımı kısıtlar	326	3.451	1.481	-0.464	0.135	-1.194	0.269
4.Arkadaşlarımın yeterli parasının olmaması kış sporları aktivitelerine katılmama kısıtlar	326	3.396	1.427	-0.357	0.135	-1.177	0.269
6.Kış sporlarının çok tehlikeli olması bu etkinliğe katılımımı kısıtlar	326	2.785	1.393	0.196	0.135	-1.197	0.269
7.Yaralanmaktan korkmam kış sporlarına katılmama kısıtlar	326	2.770	1.440	0.185	0.135	-1.301	0.269
1.Yakınımdaki kayak merkezlerinin yeterince cazip olmaması kış sporlarına katılmama kısıtlar	326	2.764	1.574	0.262	0.135	-1.458	0.269
15.Kış sporlarına ayıracak zamanımın olmaması bu etkinliğe katılmama kısıtlar	326	2.675	1.328	0.313	0.135	-1.003	0.269
25.Başka boş zaman faaliyetlerini tercih etmem kış sporlarına katılmama kısıtlar	326	2.644	1.256	0.209	0.135	-0.985	0.269
10.Kayak merkezine birlikte gidecek kimse bulamamam kış sporlarına katılmama kısıtlar	326	2.623	1.366	0.276	0.135	-1.168	0.269
12.Arkadaşlarımın kış sporlarıyla ilgilenmemesi kış sporlarına katılmama kısıtlar	326	2.614	1.293	0.233	0.135	-1.048	0.269
16.Kış sporlarını öğrenmenin çoğu spor çeşidini öğrenmekten daha zor olması bu etkinliğe katılmama kısıtlar	326	2.598	1.248	0.319	0.135	-0.861	0.269
11.Arkadaşlarımın zamanının olmaması kış sporlarına katılmama kısıtlar	326	2.583	1.330	0.389	0.135	-1.000	0.269
24.Pistlerin çok kalabalık olması kış sporlarına katılımımı kısıtlar	326	2.568	1.262	0.313	0.135	-0.997	0.269
17.Kış sporlarının yüksek düzeyde fiziksel zorluk içermesi bu etkinliğe katılmama kısıtlar	326	2.558	1.273	0.360	0.135	-0.948	0.269
22.Diğer boş zaman etkinliklerine fazlaca bağlanmam kış sporlarına katılımımı kısıtlar	326	2.540	1.311	0.353	0.135	-1.001	0.269

Tablo 6. (Devamı)

28.Kayak merkezlerine toplu ulaşım eksikliği kış sporlarına katılımımı kısıtlar	326	2.540	1.376	0.462	0.135	-1.061	0.269
27.Kış sporlarını yeterince çekici bulmamam bu spor etkinliğine katılmamı kısıtlar	326	2.531	1.300	0.482	0.135	-0.822	0.269
18.Islanmak ve üşümekten duyduğum kaygı kış sporlarına katılmamı kısıtlar	326	2.515	1.344	0.468	0.135	-0.988	0.269
26.Kayak tatilinin çok fazla planlama gerektirmesi kış sporlarına katılmamı kısıtlar	326	2.503	1.240	0.398	0.135	-0.854	0.269
8.Yüksekten korkmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar	326	2.469	1.422	0.482	0.135	-1.133	0.269
13.Arkadaşlarımın bu sporda çok iyi olmalarından dolayı beni davet etmemeleri kış sporlarına katılımımı kısıtlar	326	2.433	1.331	0.547	0.135	-0.812	0.269
14.Arkadaşlarımın önünde küçük düşme kaygısı kış sporlarına katılımımı kısıtlar	326	2.429	1.322	0.556	0.135	-0.790	0.269
9.Liftlerden (teleferik, telesiyej, teleski vb.) korkmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar	326	2.423	1.390	0.520	0.135	-1.036	0.269
20.Kış sporlarının çok stresli olacağını düşünmem bu spor aktivitesine katılmamı kısıtlar	326	2.377	1.325	0.487	0.135	-1.036	0.269
21.Kış sporlarının elitist bir spor olduğunu düşünmem kış sporlarına katılmamı kısıtlar	326	2.374	1.350	0.579	0.135	-0.924	0.269
23.Kayak merkezlerinde kar olmamasından duyduğum kaygı kış sporlarına katılmamı kısıtlar	326	2.359	1.321	0.615	0.135	-0.803	0.269
19.Öğrenme sürecinin küçük düşürücü olması kış sporlarına katılmamı kısıtlar	326	2.356	1.369	0.598	0.135	-0.922	0.269
Ölçek Ortalaması	2.861						

Tabloda ölçekteki verilerin normal dağılımını gösteren çarpıklık ve basıklık değerleri de görülmektedir. İlgili değerler incelendiğinde tüm çarpıklık değerlerinin ± 1 aralığında, tüm basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda ilgili maddelerdeki verilerin normal ölçülerde çarpık ($\pm 1,5$) ve basık olduğu görülmektedir.

Çalışmada kullanılan diğer ölçek memnuniyet ve davranışsal niyeti ölçen 3 maddeli ölçektir. Bu ölçeğe uygulanan tanımlayıcı analizler, Erzurum'daki kayak merkezlerinden duyulan memnuniyetin 5'li skalada ortalamanın biraz üstünde olduğunu göstermektedir (Tablo 7). Benzer şekilde, kayak veya gezip görme amaçlı ziyaret eğilimleri de orta değer (3'ün) biraz üstündedir. Öte yandan basıklık ve çarpıklık değerlerinin $\pm 1,5$ aralığında olduğu, dolayısıyla normal dağılım açısından bir sorun olmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Memnuniyet ve davranışsal niyet ölçeğinin tanımlayıcı analizi

Değişkenler	N	Ort.	Std. sapma	Çarpıklık		Basıklık	
				Değer	Std. Hata	Değer	Std. Hata
Erzurum'daki kayak deneyiminden genel olarak memnun kaldım	161	3.571	1.38616	-0.606	0.191	-0.907	0.380
Önümüzdeki kış sezonunda kayak yapmak için Erzurum'daki kayak merkezlerinden birine gitmeyi düşünüyorum	326	3.316	1.45333	-0.333	0.135	-1.240	0.269
Önümüzdeki kış sezonunda sadece gezip görmek için Erzurum'daki kayak merkezlerinden birine gitmeyi düşünüyorum	326	3.383	1.43695	-0.438	0.135	-1.135	0.269
Ölçek Ortalaması		3.424					

5.5. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğinin Açımlayıcı Faktör Analizi Bulguları

Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğinin yapı geçerliliğinin sağlanması ve temel boyutların belirlenmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizine başvurulmuştur. KMO değeri (0.861) örneklemin yeterli olduğunu, Bartlett Testi sonuçları ($p=0.000<0.05$) değişkenler arasındaki ilişkinin yeterli düzeyde olduğunu ve verinin AFA için uygun olduğunu göstermiştir. Faktör yükü ve ortak varyansı 0.40'ın altında bir madde tespit edilmemiştir. Ancak “Kayak merkezlerinde kar olmamasından duyduğum kaygı kış sporlarına katılımımı kısıtlar” maddesi binişik faktör yükü nedeniyle ($0.533 - 0.529 = 0.004>0.1$) ölçekten çıkarılmıştır. Bu kapsamda 27 maddeli altı boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Bu altı boyut, toplam varyansın % 64.13'ünü açıklamaktadır (Tablo 8).

Boyutların güvenirlik düzeyleri incelendiğinde hepsinin yüksek düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir. Boyutlar, maddeler arasındaki anlam bütünlüğü bağlamında F1: Partner ve Zaman Eksikliği; F2: Pahalılık ve Cazibe Eksikliği; F3: Stres ve Başka Rekreasyonel Alışkanlıklar; F4: Korku ve Tehlike Algısı; F5: Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar; F6: Zorluk Algısı Temelli Kısıtlar şeklinde isimlendirilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde katılımcıları en fazla kısıtlayan boyutun F2 olduğu; ardından sırasıyla F3, F1, F5, F6 ve F4 geldiği görülmektedir.

Tablo 8. Kış sporlarına katılım kısıtları ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi

Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeği Maddeleri	F1	F2	F3	F4	F5	F6	Ort. Varyans
11.Arkadaşlarımın zamanının olmaması kış sporlarına katılmamı kısıtlar	0.863						0.786
12.Arkadaşlarımın kış sporlarıyla ilgilenmemesi kış sporlarına katılmamı kısıtlar	0.821						0.729
14.Arkadaşlarımın önünde küçük düşme kaygısı kış sporlarına katılmamı kısıtlar	0.810						0.709
10.Kayak merkezine birlikte gidecek kimse bulamamam kış sporlarına katılmamı kısıtlar	0.668						0.571
13.Arkadaşlarımın bu sporda çok iyi olmalarından dolayı beni davet etmemeleri kış sporlarına katılmamı kısıtlar	0.630						0.530
15.Kış sporlarına ayıracak zamanımın olmaması bu etkinliğe katılmamı kısıtlar	0.473						0.445
2.Kış sporlarının yarattığı pahalılık algısı bu spor etkinliğine katılmamı kısıtlar		0.860					0.766
3.Yeterli paramın olmaması kış sporlarına katılmamı kısıtlar		0.849					0.745
5.Kayak giysisi ve ekipmanlarının çok pahalı olması kış sporlarına katılmamı kısıtlar		0.794					0.699
4.Arkadaşlarımın yeterli parasının olmaması kış sporları aktivitelerine katılmamı kısıtlar		0.774					0.620
1.Yakınımdaki kayak merkezlerinin yeterince cazip olmaması kış sporlarına katılmamı kısıtlar		0.636					0.512
20.Kış sporlarının çok stresli olacağını düşünmem bu spor aktivitesine katılmamı kısıtlar			0.733				0.733
21.Kış sporlarının elitist bir spor olduğunu düşünmem kış sporlarına katılmamı kısıtlar			0.720				0.638
19.Öğrenme sürecinin küçük düşürücü olması kış sporlarına katılmamı kısıtlar			0.672				0.647
22.Diğer boş zaman etkinliklerine fazlaca bağlanmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar			0.559				0.491
7.Yaralanmaktan korkmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar				0.837			0.782
8.Yüksekten korkmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar				0.804			0.738
6.Kış sporlarının çok tehlikeli olması bu etkinliğe katılmamı kısıtlar				0.736			0.621
9.Liftlerden (teleferik, telesiyej, teleski vb.) korkmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar				0.584			0.612
25.Başka boş zaman faaliyetlerini tercih etmem kış sporlarına katılmamı kısıtlar					0.743		0.651

Tablo 8. (Devamı)

26.Kayak tatilinin çok fazla planlama gerektirmesi kış sporlarına katılmama kısıtlar	0.698	0.593					
27.Kış sporlarını yeterince çekici bulmamam bu spor etkinliğine katılmama kısıtlar	0.683	0.576					
24.Pistlerin çok kalabalık olması kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.619	0.499					
28.Kayak merkezlerine toplu ulaşım eksikliği kış sporlarına katılımımı kısıtlar	0.545	0.507					
17.Kış sporlarının yüksek düzeyde fiziksel zorluk içermesi bu etkinliğe katılmama kısıtlar		0.775	0.746				
18.Islanmak ve üşümekten duyduğum kaygı kış sporlarına katılmama kısıtlar		0.729	0.746				
16.Kış sporlarını öğrenmenin çoğu spor çeşidini öğrenmekten daha zor olması bu etkinliğe katılmama kısıtlar		0.657	0.624				
Özdeğer	3.718	3.233	2.733	2.691	2.601	2.34	
Açıklanan Varyans (%)	13.769	11.973	10.124	9.967	9.632	8.668	
Açıklanan Toplam Varyans (%)			64,13				KMO=0.861
Güvenirlilik (Cronbach Alpha)	0.860	0.845	0.807	0.815	0.739	0.824	Bartlett (p)=0.000
Ortalama	2.559	3.364	2.612	2.412	2.557	2.557	
Std. Sapma	1.0193	1.1577	1.1316	1.0656	0.9007	1.1085	
F1: Partner ve Zaman Eksikliği; F2: Pahalılık ve Cazibe Eksikliği; F3: Stres ve Başka Rekreatif Alışkanlıklar; F4: Korku ve Tehlike Algısı; F5: Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar; F6: Zorluk Algısı Temelli Kısıtlar							

5.6. Demografik Değişkenlere Göre Farklılıklara İlişkin Bulgular

Cinsiyet, medeni hal, kayak yapıp yapmama, günlük boş zaman, çocuğu olup olmama, ziyaret amacı, eğitim değişkenlerine ilişkin gruplar arasında kış sporlarına katılım kısıtları faktörleri açısından anlamlı farklılık olup olmadığı t-testleri ile incelenmiştir. Tablo 9’da sunulan bulgulara göre; kadınlar ve erkekler arasında Korku ve Tehlike Algısı ve Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar faktörleri açısından anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ve Korku ve Tehlike Algısında kadınlar, Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlarda erkekler daha fazla kısıtlanmaktadır.

Evli ve bekârlar arasında tek anlamlı farklılık Zorluk Algısı Temelli Kısıtlardadır ve evlilerin daha fazla zorluk algısına sahip olduğu görülmektedir. Hiç kayak yapmayanlarla sezonda en az bir kez kayak yapanlar arasındaki anlamlı farklılıklar Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar ve Zorluk Algısı Temelli Kısıtlarda görülmekte olup iki faktörde de hiç kayak yapmayanların daha fazla kısıtlandıkları anlaşılmaktadır. Günlük boş zaman açısından bakıldığında ortalamanın üstünde ve altında (4,19 saat= 4 saat 11 dk.) boş zamana sahip olanlar arasında sadece Zorluk Algısı Temelli Kısıtlarda anlamlı farklılık vardır ve ortalama üstünde boş zamanı olanlar bu değişkende daha fazla kısıtlanmaktadır.

Çocuğu olanlar ve olmayanlar arasında da Zorluk Algısı Temelli Kısıtlarda anlamlı farklılık vardır ve en az bir çocuğu olanları zorluk temelli kısıtlar daha fazla kısıtlamaktadır. Ziyaret amacı açısından bulgular değerlendirildiğinde kayak-snowboard amacıyla Erzurum'daki destinasyonları ziyaret edenler ile diğer amaçlarla (kızak, gezip görme, gondola binme gibi) ziyaret edenler arasında Partner ve Zaman Eksikliği, Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar ve Zorluk Algısı Temelli Kısıtlarda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bahsi geçen üç faktörde de diğer amaçlarla ziyaret edenlerin daha fazla kısıtlandıkları anlaşılmaktadır.

Erzurum'da hiç kayak merkezine gitmeyenler ile gidenler arasındaki farklılık Destinasyon ve Tercih Temelli Kısıtlarda görülmektedir. Kayak merkezine gidenler bu boyut açısından daha fazla kısıtlanmaktadır. İki kategorili değişkenlerdeki farklılıklar açısından değerlendirilen son değişken eğitimidir. İlköğretim, ön lisans, yüksek lisans ve doktora gibi kategorilerde 20'nin altında kişi sayıları görüldüğünden eğitim değişkeni lise ve altı ile üniversite (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) şeklinde yeniden kodlanmıştır. Bulgular lise ve altı ile üniversite mezunları arasında sadece Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlarda anlamlı farklılık olduğunu ve lise ve altı grubunun kayaktan farklı tercihleri olduğu için bu değişkende daha fazla kısıtlandıklarını ortaya koymaktadır.

Yaş ve gelir değişkenleri kapsamında ANOVA'dan yararlanılmıştır. Gelir kapsamındaki bulgular Partner ve Zaman Eksikliği, Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar, Zorluk Algısı Temelli Kısıtlarda anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Partner ve Zaman Eksikliği değişkeninde 11.402 TL ve altı gelire sahip olanlar ile 11.403-20.000 TL geliri olanlar arasındaki fark anlamlıdır ve 11.403-20.000 TL geliri olanlar diğer gruba göre daha fazla kısıtlanmaktadır. Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar ve Zorluk Algısı Temelli Kısıtlarda ise 11.402 TL ve altı gelire sahip olanlar ile 11.403-20.000 TL geliri olanlar arasında ve 11.402 TL ve altı gelire sahip olanlar ile 20.001 TL ve üzeri geliri olanlar arasında anlamlı farklılıklar vardır. 11.402 TL ve altı gelire sahip olanlar diğer iki gruba kıyasla iki faktörde de daha az kısıtlanmaktadır. Yaş değişkeni kapsamındaki farklılıklar incelendiğinde ise sadece Zorluk Algısı Temelli Kısıtlarda anlamlı farklılıklar görülmektedir. Anlamlı farklılık 30 ve altı yaş grubu ile 41 ve üstü grubu arasındadır. 41 yaş ve üstündekiler kayak sporuna katılım noktasında daha fazla kısıtlanma hissetmektedir.

Tablo 9. Boyutlar açısından demografik gruplar arasındaki farklılıklar

Değişken	Gruplar ve Değerler	F1: Partner ve Zaman Eksikliği		F2: Pahalılık ve Cazibe Eksikliği		F3: Stres ve Başka Rekreatif Alışkanlıklar		F4: Korku ve Tehlike Algısı		F5: Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar		F6: Zorluk Algısı Temelli Kısıtlar	
		$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss
Cinsiyet	Kadın	2.43	1.06	3.33	1.27	2.42	1.05	2.79	1.24	2.39	0.85	2.59	1.13
	Erkek	2.64	0.99	3.39	1.09	2.41	1.08	2.51	1.05	2.66	0.92	2.59	1.13
	t	-1.829		-0.44		0.055		2.109		-2.663		0.414	
	p	0.068		0.66		0.956		0.036		0.008		0.679	
Medeni Hal	Evli	2.58	0.98	3.23	1.1	2.36	0.97	2.6	1.13	2.57	0.81	2.76	1.08
	Bekar	2.55	1.04	3.42	1.18	2.44	1.11	2.62	1.14	2.55	0.94	2.47	1.11
	t	0.275		-1.41		-0.66		-0.165		0.188		2.216	
	p	0.784		0.16		0.51		0.869		0.851		0.026	
Kayak Yapma	Hiç Yapmama	2.65	0.99	3.3	1.09	2.46	1	2.69	1.13	2.74	0.86	2.71	1.09
	Sezonda en az 1 kez	2.46	1.05	3.44	1.22	2.36	1.13	2.52	1.13	2.36	0.9	2.39	1.1
	t	1.712		-1.094		0.917		1.367		3.82		2.593	
	p	0.088		0.275		0.36		0.173		0		0.01	
Boş Zaman (Günlük Saat)	Ortalama Altı	2.49	1	3.45	1.16	2.41	1.11	2.62	1.16	2.49	0.94	2.44	1.07
	Ortalama Üstü	2.66	1.05	3.23	1.15	2.41	0.99	2.6	1.1	2.65	0.84	2.73	1.15
	t	-1.403		1.683		0.004		0.13		-1.533		-2.282	
	p	0.162		0.093		0.997		0.896		0.126		0.023	
Çocuğu Olma	Olmayan	2.55	1.02	3.4	1.18	2.45	1.1	2.61	1.12	2.55	0.92	2.46	1.08
	Olan	2.6	1.01	3.27	1.1	2.32	0.97	2.62	1.16	2.58	0.85	2.82	1.1
	t	-0.404		0.898		0.966		-0.074		-0.256		-2.691	
	p	0.686		0.37		0.335		0.941		0.798		0.007	
Ziyaret Amacı	Kayak-S.board	2.43	1.04	3.43	1.23	2.36	1.12	2.48	1.1	2.36	0.92	2.38	1.08
	Diğer	2.66	0.99	3.35	1.06	2.41	1.07	2.68	1.14	2.65	0.82	2.75	1.11
	t	-1.76		0.525		-0.312		-1.414		-2.657		-2.743	
	p	0.08		0.6		0.755		0.159		0.008		0.007	
Ziyaret Etme Durumu	Etmeyen (n=264)	2.53	1.02	3.4	1.16	2.38	1.1	2.57	1.12	2.49	0.89	2.54	1.1
	Eden (n=62)	2.69	1	3.23	1.16	2.54	0.91	2.8	1.16	2.86	0.88	2.63	1.15
	t	-1.107		1.023		-1.186		-1.475		-2.992		-0.608	
	p	0.269		0.307		0.238		0.141		0.003		0.543	

Tablo 9. (Devamı)

Değişken	Gruplar ve Değerler	F1: Partner ve Zaman Eksikliği		F2: Pahalılık ve Cazibe Eksikliği		F3: Stres ve Başka Rekreatif Alışkanlıklar		F4: Korku ve Tehlike Algısı		F5: Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar		F6: Zorluk Algısı Temelli Kısıtlar	
		$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS
Eğitim	Lise ve altı	2.57	1	3.36	1.18	2.4	1.13	2.58	1.13	2.71	0.99	2.53	1.15
	Üni.	2.56	1.03	3.37	1.15	2.42	1.03	2.63	1.13	2.47	0.84	2.57	1.09
	t	0.077		-0.05		-0.12		-0.396		2.245		-0.357	
	p	0.939		0.96		0.904		0.692		0.025		0.721	
	F	4.995		2.572		0.375		2.858		4.931		13.346	
Gelir	A) 1.402 TL ve altı	2.36	1.01	3.53	1.2	2.36	1.14	2.44	1.13	2.38	0.93	2.22	1.06
	B) 1.403-20.000	2.78	0.95	3.18	1.26	2.49	1.01	2.69	1.11	2.72	0.87	2.63	1.05
	C) 20.001 ve üstü	2.65	1.04	3.29	1.02	2.43	1.02	2.77	1.12	2.67	0.85	2.92	1.09
	F	4.995		2.572		0.375		2.858		4.931		13.346	
	p	0.007*		0.078		0.687		0.059		0.008*		0.000*	
Yaş	Farklar	A<B		-		-		-		A<B; A<C		A<B; A<C	
	A) 30 ve altı	2.55	1.02	3.42	1.18	2.46	1.13	2.62	1.12	2.54	0.95	2.47	1.1
	B) 31-40	2.54	0.98	3.21	1.06	2.28	0.91	2.69	1.16	2.56	0.75	2.61	1.04
	C) 41 ve üstü	2.63	1.11	3.28	1.17	2.32	0.86	2.47	1.19	2.65	0.8	2.97	1.15
	F	0.112		0.82		0.791		0.456		0.284		3.717	
Yaş	p	0.894		0.441		0.454		0.634		0.753		0.025*	
	Farklar	-		-		-		-		-		A<C	

*Levene testi anlamlılığı 0.05'ten büyük olduğu için (varyanslar homojen dağılır) Sheffe değeri incelenmiştir.

5.7. Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Boyutlarının Memnuniyet ve Davranışsal Niyete Etkisine İlişkin Bulgular

AFA kapsamında elde edilen altı boyutun memnuniyet ve ziyaret niyetine etkisini belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda genel memnuniyet, gezip görme amaçlı ziyaret eğilimi ve kayak yapma amaçlı ziyaret eğilimi üzerinde kısıtların etkisi değerlendirilmiştir.

Kısıtların genel memnuniyet üzerindeki etkisi kapsamında uygulanan çoklu doğrusal regresyonda sadece Erzurum'daki herhangi bir kayak merkezini daha önce ziyaret etmiş olanların değerlendirmeleri analize dahil edilmiştir. Analizden önce çoklu doğrusal bağlantı problemi olup olmadığı incelenmiş; tolerans değerlerinin 0.2'den büyük, VIF değerlerinin beşten küçük olduğu görülmüş ve çoklu bağlantı problemi olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 10). Normal dağılımlar incelenmiş; çarpıklık değerleri 0.170 ile -0.606 arasında, basıklık değerleri ise -0.907 ile -0.335 arasında değişiklik göstermiştir. Bu doğrultuda verinin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Ayrıca veride doğrusallık varsayımını doğrulandığı ve otokorelasyon olmadığı görülmüştür (Durbin Watson değeri (0.170) 1.5 ile 2.5 arasında değişmektedir.) Dolayısıyla çoklu doğrusal regresyon için ön koşulların sağlandığı söylenebilir. Tablonun en altındaki değerler incelendiğinde altı bağımsız bir bağımlı değişkenden oluşan modelin anlamlı olduğu ve memnuniyetteki değişimin %13.2'lik bir kısmı modelde yer alan altı bağımsız değişken tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Boyutların genel memnuniyete etkisi

Bağımsız Değişkenler	Standardize Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar		Doğrusallık İstatistiği		
	B	Std. Hata	Beta	t	p	Tolerans	VIF
(Sabit)	2.245	0.494		4.545	0.000		
F1.Partner ve Zaman Eksikliği	0.112	0.135	0.085	0.829	0.408	0.534	1.874
F2.Pahalılık ve Cazibe Eksikliği	0.344	0.091	0.309	3.802	0.000	0.851	1.175
F3.Stres ve Başka Rekreatif Alışkanlıklar	-0.217	0.125	-0.179	-1.740	0.084	0.532	1.878
F4.Korku ve Tehlike Algısı	-0.230	0.115	-0.188	-1.991	0.048	0.635	1.574
F5.Destinyasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar	0.205	0.141	0.132	1.452	0.148	0.678	1.475
F6.Zorluk Algısı Temelli Kısıtlar	0.206	0.134	0.162	1.532	0.128	0.506	1.976
Bağımlı Değişken: Memnuniyet							
F= 3.917 p=0.001 r ² = 0.132							

Anlamlılık değerleri incelendiğinde “Pahalılık ve Cazibe Eksikliği” ve “Korku ve Tehlike Algısı” boyutlarının memnuniyet üstündeki etkisinin anlamlı ($p<0.05$) olduğu görülmektedir. Pahalılık ve Cazibe Eksikliğinin memnuniyet üzerindeki etkisi pozitif yönlü iken; Korku ve Tehlike Algısının etkisi negatif yönlüdür. Pahalılık ve Cazibe Eksikliğindeki bir birimlik artış memnuniyette 0.344 birimlik artışa neden olmakta, Korku ve Tehlike Algısındaki bir birimlik artış memnuniyet algısında 0.230 birimlik azalışa neden olmaktadır.

Kış sporlarına katılım kısıtları boyutlarının önümüzdeki sezon kayak amaçlı ziyaret eğilimi üzerindeki etkisini tespit etmeye yönelik regresyon analizinde öncelikle önkoşullar incelenmiştir. Bu kapsamda çoklu doğrusal bağlantı problemi olup olmadığını test etmek amacıyla tolerans ve VIF değerlerine bakılmış; tolerans değerlerinin 0.2’de küçük olduğu, VIF değerlerinin 5’ten küçük olduğu görülmüştür (Tablo 11). Dolayısıyla çoklu bağlantı problemi olmadığı anlaşılmıştır. Normal dağılımlar incelenmiş; çarpıklık değerleri 0.170 ile 0.402 arasında, basıklık değerleri ise -1.240 ile -0.335 arasında değişiklik göstermiştir. Bu doğrultuda verinin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Ayrıca veride doğrusallık varsayımını doğrulandığı ancak otokorelasyon olduğu görülmüştür (Durbin Watson değeri=0.490 1.5 ile 2.5 arasında değildir.) Dolayısıyla çoklu doğrusal regresyon için ön koşulların otokorelasyon dışında sağlandığı söylenebilir. Tablonun en altındaki değerler incelendiğinde altı bağımsız bir bağımlı değişkenden oluşan modelin anlamlı olduğu ve memnuniyetteki değişimin %11.8’lik bir kısmı modelde yer alan altı bağımsız değişken tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 11. Boyutların kayak amaçlı ziyaret eğilimine etkisi

Bağımsız Değişkenler	Standardize Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	p	Doğrusallık İstatistiği	
	B	Std. Hata				Tolerans	VIF
(Sabit)	1.876	0.359		5.225	0.000		
F1.Partner ve Zaman Eksikliği	0.035	0.092	0.025	0.383	0.702	0.657	1.521
F2.Pahalılık ve Cazibe Eksikliği	0.368	0.067	0.293	5.457	0.000	0.960	1.042
F3.Stres ve Başka Rekreatyoneel Alışkanlıklar	-0.099	0.097	-0.073	-1.023	0.307	0.546	1.833
F4.Korku ve Tehlike Algısı	-0.208	0.080	-0.162	-2.609	0.010	0.715	1.399
F5.Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar	0.242	0.100	0.150	2.419	0.016	0.720	1.390
F6.Zorluk Algısı Temelli Kısıtlar	0.108	0.091	0.083	1.187	0.236	0.570	1.753
Bağımlı Değişken: Kayak Amaçlı Ziyaret Eğilimi							
F= 7.126 p=0.000 r ² = 0.118							

Anlamlılık değerleri incelendiğinde “Pahalılık ve Cazibe Eksikliği”, “Korku ve Tehlike Algısı” ve “Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar” boyutlarının ziyaret eğilimi üstündeki etkisinin anlamlı ($p<0.05$) olduğu görölmektedir. Pahalılık ve Cazibe Eksikliği ile Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar boyutlarının ziyaret eğilimi üzerindeki etkisi pozitif yönlü iken; Korku ve Tehlike Algısının etkisi negatif yönlüdür. Pahalılık ve Cazibe Eksikliğindeki bir birimlik artış ziyarette 0.368 birimlik, Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlardaki bir birimlik artış ise 0.242 birimlik bir artışa neden olmaktadır. Öte yandan Korku ve Tehlike Algısındaki bir birimlik artış ziyaret eğilimi üzerindeki etkisinde 0.208 birimlik azalışa neden olmaktadır.

Kış sporlarına katılım kısıtları boyutlarının önümüzdeki sezon “gezip görme” amaçlı ziyaret eğilimi üzerindeki etkisini tespit etmeye yönelik regresyon analizinde öncelikle önkoşullar incelenmiştir. Bu kapsamda çoklu doğrusal bağlantı problemi olup olmadığını test etmek amacıyla tolerans ve VIF değerlerine bakılmış; tolerans değerlerinin 0.2’de küçük olduğu, VIF değerlerinin 5’ten küçük olduğu görölmüştür (Tablo 12). Dolayısıyla çoklu bağlantı problemi olmadığı anlaşılmıştır. Normal dağılımlar incelenmiş; çarpıklık değerleri 0.170 ile 0.438 arasında, basıklık değerleri ise -1.135 ile -0.335 arasında değişiklik göstermiştir. Bu doğrultuda verinin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Ayrıca veride doğrusallık varsayımını doğrulandığı ve otokorelasyon olmadığı görölmüştür (Durbin Watson değerleri (1.696) 1.5 ile 2.5 arasındadır). Dolayısıyla çoklu doğrusal regresyon için ön koşulların otokorelasyon dışında sağlandığı söylenebilir. Tablonun en altındaki değerler incelendiğinde altı bağımsız bir bağımlı değişkenden oluşan modelin anlamlı olduğu ve memnuiyetteki değişimin %10.7’lik bir kısmı modelde yer alan altı bağımsız değişken tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Boyutların gezip görme amaçlı ziyaret eğilimine etkisi

	Standardize Olmayan Katsayılar	Standardize Olmayan Katsayılar	t	p	Doğrusallık İstatistiği	
	B	Std. Hata			Tolerans	VIF
(Sabit)	1.452	0.357	4.064	0.000		
F1.Partner ve Zaman Eksikliği	0.011	0.092	0.007	0.114	0.909	1.521
F2.Pahalılık ve Cazibe Eksikliği	0.289	0.067	0.233	4.307	0.000	0.960
F3.Stres ve Başka Rekreasyonel Alışkanlıklar	0.129	0.097	0.096	1.339	0.182	0.546
F4.Korku ve Tehlike Algısı	-0.074	0.079	-0.058	-0.933	0.351	0.715
F5.Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar	0.332	0.100	0.208	3.340	0.001	0.720
F6.Zorluk Algısı Temelli Kısıtlar	-0.014	0.091	-0.011	-0.151	0.880	0.570
Bağımlı Değişken: Gezip Görme Amaçlı Ziyaret Eğilimi						
F= 6.376 p=0.000 r ² = 0.107						

Anlamlılık değerleri incelendiğinde “Pahalılık ve Cazibe Eksikliği” ve “Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar” boyutlarının ziyaret eğilimi üstündeki etkisinin anlamlı ($p<0.05$) olduğu görülmektedir. İki boyutun da etkisi pozitif yönlüdür. Pahalılık ve Cazibe Eksikliğindeki bir birimlik artış ziyaret eğilimi üzerindeki etkisinde 0.289 birimlik, Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlardaki bir birimlik artış ise 0.332 birimlik bir artışa neden olmaktadır.

Regresyon analizlerinin bulguları genel olarak değerlendirildiğinde Pahalılık ve Cazibe Eksikliği arttıkça memnuniyet ve ziyaret eğilimlerinde artış olduğu görülmektedir. Bu noktada Erzurum’daki kayak merkezlerini ziyaret etmiş insanların kayak merkezlerini pahalı ve cazibesi eksik bulsalar da genel olarak yaptıkları ziyaretten memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca ziyaret eden veya etmeyen tüm katılımcıların pahalılık ve cazibe eksikliğine rağmen gezip görme veya kayak yapma amacıyla ziyaret eğiliminde oldukları görülmektedir. Korku ve Tehlike Algısındaki artış ise memnuniyette ve kayak amaçlı ziyaret eğiliminde azalışa neden olmaktadır. Bu noktada kayağı tehlikeli bulan ve kayaktan korkan insanların bu yöndeki algıları güçlendikçe yaşadıkları deneyimden memnuniyetleri azalmakta ve sonrası için de kayak amaçlı ziyaret etme eğilimleri azalmaktadır. Ayrıca destinasyon ve tercih kaynaklı kısıtlar arttıkça gezip görme veya kayak amaçlı ziyaret eğiliminin arttığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda insanların farklı rekreasyonel faaliyetleri tercih etmelerine veya kayak merkezleriyle ilgili bazı kaygıları olsa da ileride ziyaret etmeyi düşündükleri söylenebilir.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kış turizmi, yer aldığı bölge adına gelir getirici turistik faaliyet olmasıyla beraber, yürüyüş, kayak, tırmanma tarzındaki sportif aktivitelerin gerçekleştirilmesine fırsat sunması açısından da oldukça önemi bulunmaktadır. Dolayısıyla turizm hareketi olarak önemli bir sektör olmasına ek olarak yerel halkın sağlıklı yaşamı açısından da önem arz etmektedir. Bununla birlikte şehirde yapılan ön incelemeler yerel halkın kayak merkezlerinden yeterince yararlanmadığını, diğer bir ifadeyle kış sporlarına yeterince katılmadığını göstermiştir. Bu noktadan hareketle çalışmada yerel halkı kış sporlarına katılım konusunda kısıtlayan faktörlerin neler olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Kış Sporlarına Katılım Kısıtları Ölçeğine uygulanan açımlayıcı faktör analizinde 27 maddeli altı boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Boyutlar, maddeler arasındaki anlam bütünlüğü bağlamında; F1: Partner ve Zaman Eksikliği; F2: Pahalılık ve Cazibe Eksikliği; F3: Stres ve Başka Rekreatif Alışkanlıklar; F4: Korku ve Tehlike Algısı; F5: Destinasyon ve Tercih Kaynaklı Kısıtlar; F6: Zorluk Algısı Temelli Kısıtlar şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktör yapısı literatürdeki diğer kış sporları kısıtları araştırmalarıyla (Crawford vd., 1991; Williams ve Fidgeon, 2000; Gilbert ve Hudson, 2000; Michailidis vd., 2006; Gürbüz ve Karaküçük, 2007; Kyle vd., 2007; Alexandris vd., 2017; Vassiliadis vd., 2018) benzerlik göstermektedir. Crawford vd.'nin (1991) Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Teorisi kapsamında bakıldığında; bu çalışmadaki “korku ve tehlike”, “cazip gelmeme”, “sosyal kaygı” boyutlarının kişisel kısıtlar, “maddi yetersizlik” boyutunun yapısal kısıtlar ve “partner eksikliği” boyutunun ise kişilerarası kısıtlar olarak değerlendirilmesi mümkündür. Gürbüz ve Karaküçük’ün (2007) ortaya koyduğu boyutlar (tesis, ulaşım, kentsel koşullar, arkadaş eksikliği, bilgi eksikliği, para, sosyal çevre ve zaman) açısından bakıldığında zaman ve arkadaş eksikliği boyutlarının Partner ve Zaman Eksikliği boyutuyla, para ve tesis boyutlarını Pahalılık ve Cazibe Eksikliği boyutuyla benzerlik içerdiği ifade edilebilir. Kyle vd. (2007) tarafından yapılan çalışmada tespit edilen boyutlarla (çekicilik, kimlik ifadesi, merkeziyet, kimlik onaylama ve sosyal bağlanma) karşılaştırıldığında ise sadece çekicilik ve merkeziyet boyutlarının “cazip gelmeme” ile örtüştüğü söylenebilir. Mevcut çalışmada elde edilen boyutlar, konuyla daha yakından ilgili olan kış sporları kısıtları araştırmalarıyla daha fazla uyum göstermektedir. Örneğin Williams ve Fidgeon (2000) Kanada’da, Michailidis vd., (2006) Yunanistan’da yürüttükleri çalışmalarda kış sporları kısıtlarının “korku/tehlike”, “maliyet kısıtları” ve “zorluk” şeklinde boyutları olduğunu ortaya koymuşlardır. Alexandris vd.,

(2017) boş zaman kısıtlarının “bireysel/psikolojik”, “partner eksikliği”, “çevresel”, “zaman”, “maliyet” şeklinde beş boyutu olduğunu belirlemiş ve bu boyutlar mevcut çalışmadaki kısmen de olsa benzerlik göstermektedir.

Yapılan tanımlayıcı analizlerde; katılımcıların kayak merkezinden yararlanmalarını kısıtlayan en önemli maddelerin genel olarak parayla ilgili olduğu, insanların en çok maddi yetersizlik ve pahalılık nedeniyle kış sporlarından uzak durdukları görülmüştür. İnsanları kış sporlarına katılımı en az kısıtlayan konularsa genel olarak küçük düşme kaygısı, kar eksikliği ve elitist spor algısı şeklindedir. Bu bulgular literatürle paralellik göstermektedir. Örneğin Evren’in (2020) Gümüşhane’de öğrenci örneklemini üzerinde yaptığı çalışmada da en önemli kısıtın maddi yetersizlik olduğu, ardından sırası ile partner eksikliği, kayağın cazip gelmemesi, korku-tehlike ve sosyal kaygının geldiği tespit edilmiştir. Williams ve Fridgeon’ın (2000) Kanada’da yaptığı çalışmada, henüz kayakçı olmayanların en önemli kısıtının ekipman ve ulaşım maliyeti olduğu, ardından kayağın fiziksel zorluğunun geldiği belirlenmiştir. Michailidis vd. (2006) Yunanistan’da kış sporlarını öğrenmedeki zorluk ve ekipmanlara ilişkin maliyetlerdeki yüksekliğin en ciddi kısıtlar olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan Crawford ve Godbey (1987)’in Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Modeli kapsamında konu ele alındığında yerel halk örnekleminde de en önemli kısıtların yapısal kısıtlar olduğu ifade edilebilir.

Yararlanılan farklılık analizleri (ANOVA ve t-testi) gelir, yaş, medeni durum, kayak yapma-yapmama, boş zaman miktarı, ziyaret amacı, çocuğu olup olmama, ziyaret edip etmeme ve eğitim değişkenlerine ilişkin örneklem grupları arasında kısıt faktörleri açısından anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Farklılıklar genel olarak destinasyon ve tercih kaynaklı kısıtlar, zorluk algısı temelli kısıtlarda görülürken; pahalılık ve cazibe eksikliği, stres ve başka rekreasyonel alışkanlıklar boyutlarında hiç farklılık tespit edilmemiş, partner ve zaman eksikliği boyutunda sadece gelir grupları arasında, korku ve tehlike algısı boyutunda cinsiyet grupları arasında farklılık tespit edilmiştir. destinasyon ve tercih kaynaklı kısıtlardaki farklılıklara bakıldığında; erkeklerin kadınlara göre, hiç kayak yapmayanların sezonda en az bir kez kayak yapanlara göre, diğer amaçlarla gelenlerin (kızak, hava alma vb.) kayak-snowboard amacıyla gelenlere göre, Erzurum’daki herhangi bir kayak alanını ziyaret edenlerin etmeyenlere göre, lise ve altında eğitim düzeyine sahip olanların daha eğitilmiş olanlara göre ve daha yüksek gelire sahip olanların 11.402 TL ve altında gelire sahip olanlara göre bu kısıttan daha fazla etkilendikleri görülmektedir. zorluk algısı temelli kısıtlardaki farklılıklara bakıldığında; evlilerin bekarlara göre, hiç kayak yapmayanların yapanlara göre, ortalama üstü günlük boş zamanı olanların ortalama altı olanlara göre, çocuğu olanların olmayanlara göre,

diğer amaçlarla ziyaret edenlerin kayak-snowboard amacıyla ziyaret edenlere göre, daha yüksek gelire sahip olanların 11.402 TL ve altında gelire sahip olanlara göre ve 41 yaş ve üzeri olanların 30 yaş ve altında olanlara göre daha fazla etkilendikleri anlaşılmaktadır. Öte yandan partner ve zaman eksikliği boyutunda 11.403 – 20.000 TL arası gelire sahip olanların 11.402 TL ve altında gelire sahip olanlara göre; korku ve tehlike algısı boyutunda kadınların erkeklere göre daha fazla kısıtlandıkları görülmektedir. Genel olarak bakıldığında pahalılık, cazibe eksikliği, farklı alışkanlıklar ve stres gibi konularda tüm örneklem gruplarının benzer şekilde kısıtlandıkları; korku tehlike algısı, partner ve zaman eksikliği konularında ise çok sınırlı düzeyde farklılıklar olduğu ifade edilebilir. Destinasyon ve tercih kaynaklı kısıtlarda ve zorluk algısı temelli kısıtlarda demografik özelliklerin önemli farklılıklar yarattığı söylenebilir. Bazı araştırmalarda kısıtların herkesi aynı şekilde etkilemediği, farklı gruplar arasında kısıt algısı farklılıkları olduğu ortaya konmuştur (Evren, 2020; Hudson, 2000; Michailidis vd., 2006; Priporas vd., 2015). Evren'in (2020) çalışmasında bu çalışmada olduğu gibi korku tehlike algısı önemli bir farklılık notasını oluşturmuş; kadınların erkeklere göre korku/tehlike algısının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öte yandan Evren'in çalışmasında bu çalışmadan farklı olarak partner eksikliği de demografik gruplar arasında farklılıkların ortaya çıktığı bir değişken olmuştur. Priporas vd., (2015)'nin çalışmasında da demografik gruplar arasından kısıt algılama açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Yunanistan'da gerçekleştirilen araştırmada, katılımcıların demografik özelliklerini, kısıt algılarını ve davranışsal profillerini temel alarak kümeleme analizi yapılmış ve beş farklı küme elde edilmiştir. Genel olarak kısıtlı turistler, finansal/maddi olarak kısıtlılar, arkadaş ve aile kısıtlıları, az kısıtlılar ve kış sporlarının tadını çıkaranlar şeklinde adlandırılan bu beş kümenin, benzer yönleri olmakla birlikte, genel olarak farklı şekillerde kısıtlandıkları tespit edilmiştir.

Memnuniyet, gezip görme amaçlı tekrar ziyaret eğilimi ve kayak amaçlı tekrar ziyaret eğilimi değişkenleri üzerinde kış sporlarına katılım kısıtları boyutlarının etkisini tespit etmek amacıyla yürütülen regresyon analizleri bazı değişkenlerde anlamlı, bazılarında anlamsız etkiler ortaya koymuştur. Örneğin partner ve zaman eksikliği ile stres ve başka rekreasyonel alışkanlıkların memnuniyet ve davranışsal niyet üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Diğer değişkenlerde ise anlamlı etkiler gözlenmiştir. Örneğin pahalılık ve cazibe eksikliği arttıkça memnuniyet ve ziyaret eğilimlerinde (hem gezip görme hem kayak amaçlı) artış olduğu görülmektedir. Bu noktada Erzurum'daki kayak merkezlerini ziyaret etmiş insanların kayak merkezlerini pahalı ve cazibesi eksik bulsalar da genel olarak yaptıkları ziyaretten memnun kaldıkları

anlaşılmaktadır. Ayrıca ziyaret eden veya etmeyen tüm katılımcıların pahalılık ve cazibe eksikliğine rağmen gezip görme veya kayak yapma amacıyla ziyaret eğiliminde oldukları görülmektedir. Korku ve tehlike algısındaki artış ise memnuniyette ve kayak amaçlı ziyaret eğiliminde azalışa neden olmaktadır. Bu noktada kayağı tehlikeli bulan ve kayaktan korkan insanların bu yöndeki algıları güçlendikçe yaşadıkları deneyimden memnuniyetleri azalmakta ve sonrası için de kayak amaçlı ziyaret etme eğilimleri azalmaktadır (gezip görme amaçlı ziyaret eğilimi üzerindeki etki anlamlı değil). Ayrıca destinasyon ve tercih kaynaklı kısıtlar arttıkça gezip görme veya kayak amaçlı ziyaret eğiliminin arttığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda insanların farklı rekreasyonel faaliyetleri tercih etmelerine veya kayak merkezleriyle ilgili bazı kaygıları olmalarına rağmen ileride ziyaret etmeyi düşündükleri söylenebilir.

Çalışmanın bulgularından hareketle destinasyon yöneticilerine bazı önerilerde bulunulabilir. Örneğin bulgular insanları en fazla kısıtlayan faktörlerin maddi yetersizlikle ilgili olduğunu ve buna rağmen ileride kayak ve gezip görme amaçlı ziyaret eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bu noktadan hareketle gelişmiş ülkelerde yerel halkın kayağı katılma oranını artırma amacıyla uygulanan stratejilere benzer stratejiler uygulanarak özellikle parasal kısıtların üstesinden gelinerek yerel halkın kayak merkezlerinden daha fazla yararlanması sağlanabilir. Örneğin kalabalığın az olduğu hafta içi günlerinde yerel halka özel skipass fiyatları uygulanabilir, ekipman kiralamada kolaylık sağlanabilir. İlköğretim düzeyindeki çocuklar başta olmak üzere, kayağı özendirme çalışmalarına ağırlık verilip geleceğin kayakçıları yetiştirilebilir. Böylece hem kayak merkezlerinin yerel halk tarafından daha etkili kullanımı sağlanmış hem de uluslararası yarışlarda başarılı sonuçlar elde etmekte zorlandığımız kayak sporunda potansiyeli yüksek sporcular yetiştirme olanağı yakalanmış olur. Bazı katılımcıların korku tehlike algısı veya farklı etkinlikleri tercih etme gibi nedenlerden dolayı bu etkinlikten memnun olmadığı ve ziyaret etme eğilimlerinin zayıf olduğu da gözlenmiştir. Bu noktada yerel halka bu sporun gerekli önlemler alındığında tehlikeli bir spor olmadığı ve kayağın milli kültürün bir parçası olduğu yönünde bilgilendirme faaliyetlerinde bulunulmasının da bu spora katılım oranının artırılması noktasında faydası olabilir. Böylece yerel halk kentinde yer alan bir rekreasyon alanından daha fazla faydalanmış, boş zamanını daha etkili değerlendirmiş ve yerel ekonomiye destek olmuş olur. Bundan sonra bu alanda araştırma yapacak kişilere de bazı önerilerde bulunulabilir. Bu kapsamda, kısıtların davranışsal niyete etkisinde çeşitli değişkenlerin düzenleyici ve aracı rolleri incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Ağger, V. (2011). *Universiade 2011 Kış Oyunlarının Erzurum Kış Turizmi Potansiyeline Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- A, Hazar. (1999). *Turizm İşletmelerinde Animasyon Teorisi ve Uygulamalı Animasyon Etkinlikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Allen, E. J. B. (2007). *The Culture and Sport Of Skiing: From Antiquity to World War II*. Massachusetts: University of Massachusetts Press.
- Aktaş, S. (2009). *Elit Düzeydeki Alp Disiplini Kayakçılarında Dengenin Performans Üzerine Etkisi*. Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Anonim. (2018). Erzurum Termal Turizm Potansiyeli. *Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı*. Turizm Raporları No: 3, s. 32, Erzurum.
- Anonim. (2023). Turizm Aktiviteleri Palandöken Kayak Merkezi, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/erzurum>, Erişim: 10.05.2024.
- Anonim. (2024). *ejder3200.com*, Erişim: 08.05.2024.
- Arif Hikmet Koyunoğlu ile Yapılan Mülakat, *Milliyet Gazetesi*. 1 Şubat 1976.
- Alexandris, K., Du, J., Funk, D. ve Theodorakis, N.D. (2017). Leisure constraints and the psychological continuum model: A study among recreational mountain skiers. *Leisure Studies*, 36(5), 670-683.
- Alexandris, K. ve Carroll, B. (1997). An analysis of leisure constraints based on different recreational sport participation levels: results from a study in Greece. *Leisure Sciences*, 19(1), 1-15.
- Altaş, N. T., Çavuş, A. ve Zaman, N. (2015). Türkiye'nin Kış Turizmi Koridorunda Yeni Bir Kış Turizm Merkezi: Konaklı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 31(1), 345-365.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitapevi.
- Andronikidis, A., Vassiliadis, C.A., Priporas, C. ve Kamenidou, I. (2007). Examining leisure constraints for ski centre visitors: Implications for services marketing. *Journal of Hospitality & Leisure Marketing*, 15(4), 69-86.
- Ayaz, N. ve Apak, Ö. C. (2017). Kış Turizmine Katılan Yerli Ziyaretçilerin Seyahat Davranışları: Erciyes Kayak Merkezi örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 49: 27-43.
- Aydın, B. (2016). *Van ve Bitlis İllerinde Kış Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Planlamaya Yönelik Öneriler*. Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

- Aytaç, Ö. (1991). *Elâzığ'ın Mustafa Kemal Paşa Mahallesinde Oturan Aile Başkanlarının Boş Zaman Etkinliklerinin Sosyolojik Açıdan İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Carr, N. (2002). The Tourism-Leisure Behavioural Continuum. *Annals of Tourism Research*, 29(4), 972-986.
- Chen, C-F ve Phou, S. (2013). A Closer Look at Destination: Image, Personality, Relationship and Loyalty. *Tourism Management*, 36, 269-278.
- Crawford, D. W. ve Godbey, G. (1987). Reconceptualizing Barriers to Family Leisure. *Leisure Sciences*, 9(2): 119-127.
- Crawford, D. W., Jackson, E. L. ve Godbey, G. (1991). A Hierarchical Model of Leisure Constraints. *Leisure Sciences*, 13(4), 309-320.
- Crawford, J. L. ve Stodolska, M. (2008). Constraints experienced by elite athletes with disabilities in Kenya, with implications for the development of a new hierarchical model of constraints at the societal level. *Journal of Leisure Research*, 40(1).
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Çavdar, Ç. (2019). *Lise Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Eğilimleri ve Rekreatif Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörler*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Davras, Ö. (2020). Kış Spor Aktivitelerine Katılan Yerli Turistlerin Algıladıkları Kısıtlayıcı ve Motivasyonun Davranışsal Niyet Üzerindeki Etkileri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 23(1), 142-163.
- Demir C. ve Demir N. (2006). Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörler İle Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama, *Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ege Akademik Bakış Dergisi*, 6(1), 36-48.
- Demiroğlu, O. C. (2016). Türkiye'deki Kış Sporları Turistlerinin İklim Değişikliği Algı ve Uyumları Üzerine Ampirik Bir Çalışma. I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi, Erzincan Üniversitesi 07-09 Nisan 2016. Erzincan, 140-147.
- DPT (1991). Erzurum-Palandöken Kış Sporları Merkezi ve Turizm Master Plan Çalışması.
- E. L. İlhan, B. R. Eynur ve H. Eroğlu. (2008). Bir Özel Beden Eğitimi Programının, Mental Raterde Çocukların Fiziksel Uygunluk Düzeyleri Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Bolu, Turkey, 10th International Spor Sciences Congress, 23 - 25 Ekim 2008, s.265-268.

- Ersungur, M. ve Akıncı, M. (2013). 2011 Universiade Kış Oyunlarının Erzurum Ekonomisi Üzerindeki Etkileri: Bir Uygulama. *Journal of Yaşar University*, 30(8), 5064-5085.
- Evren, S. (2020). Gençlerin Kış Sporlarına Katılım Kısıtlarının İncelenmesi: Gümüşhane Üniversitesi Öğrencileri Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2113-2131.
- Evren, S. (2023). Bir Cumhuriyet Projesi Olarak Türkiye’de Kış Turizmi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 34(3), 163-174,
- Evren, S. ve Kozak, N. (2019). Kış Turizmi Destinasyonlarının Algılanan Performansı: Türkiye’deki Beş Destinasyonun Kıyaslaması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(1), 45-56.
- Fredman, P. ve Heberlein, T.A. (2005). Visits to the swedish mountains: constraints and motivations. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 5(3), 177-192.
- Godbey, G. (1990). *Leisure in your life, (Pennsylvania)*. Venture Publishing Inc.
- Guze, (2007). *Birinci Dünya Savaşında Kafkas Cephesindeki Muharebeler*. (H. Akoğuz, Çev.). Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Güncel Times, Aylık Haber Dergisi*, 1(4), Erzurum, Ocak 2011.
- Hawkins, B. A., Peng, J., Hsieh, C. M. ve Eklund, S. J. (1999). Leisure constraints: a replication and extension of construct development, *Leisure Sciences*, 21(3), 179-192.
- Hudson, S. (2000). The segmentation of potential tourists: constraint differences between men and women, *Journal of Travel Research*, 38(4), 363–368.
- Hudson, S. (2003). *Winter sport tourism*. S. Hudson (Der.), Sport and adventure tourism (89-124). New York: The Haworth Hospitality.
- Hudson, S., Hinch, T., Walker, G. ve Simpson, B. (2010). Constraints to sport tourism: A cross-cultural analysis. *Journal of Sport & Tourism*, 15(1), 71-88.
- Hultsman, W. Z. (1995). Recognizing patterns of constraints: an extension of the exploration of dimensionality, *Journal of Leisure Research*, 27(3).
- Huntford, R. (2008). *Two Planks and a Passion: The Dramatic History of Skiing*. Londra: Continuum.
- Hürsöz Gazetesi*, 10 Kasım 1962.
- Hürsöz Gazetesi*, 15 Nisan 1969.
- İlban, M. O. ve Kaşlı, M. (2008). Kış Turizmi. İçinde: N. Hacıoğlu ve C. Avcıkurt (Ed.), *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 319-342.

- İbragimov, M. (2001). *Ürün Çeşitlendirmesi Açısından Kış Turizmi ve Almatı Çimbulak-Medeu örneği*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- İbret, B. Ü. (2005). Ilgaz Dağlarında Kış Turizmi. *Türk Coğrafya Dergisi*, 44, 61-78.
- Jackson, E. L. (1988). Leisure constraints: a survey of past research. *Leisure Sciences*, 10(3), 203- 215.
- Jackson, E. L., Crawford, D. W. ve Godbey, G. (1993). Negotiation of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 15(1), 1-11.
- Kayış, A. (2006). Güvenirlilik analizi. Ş. Kalaycı (Der), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (404-421). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kim, Y. K. ve Trail, G. (2010). Constraints and motivators: A new model to explain sport consumer behavior. *Journal of Sport Management*, 24, 190-210.
- Koşan, A. (2013). Kış sporları turizmi Kayak Turistlerinin Kış Turizm Merkezlerini Algı ve Değerlendirmelerine Ait Bir Araştırma (Palandöken’de bir uygulama). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 293-324.
- Küçüküçürlü, M. ve Sivaz, B. A. (2011). *Erzurum kış sporları tarihi 1915-2011*. Trabzon: Serander Yayınevi.
- Kyle, G., Absher, J., Norman, W., Hammitt, W., & Jodice, L. (2007). A modified involvement scale. *Leisure Studies*, 26(4), 399-427.
- M. Abadi. (1962). *Dağda harp hareketleri hakkında bir tetkik*. Askeri Matbaa, İstanbul.
- Greenwood Parr, M. ve Lashua, B.D. (2004). What is leisure? the perceptions of recreation practitioners and others. *Leisure Science*. 10(3), 201- 211.
- MGM (2019). <https://mgm.gov.tr/kurumsal/istasyonlarimiz.aspx?il=Erzurum>, Erişim: 25.04.2024.
- Michailidis, A., Samathrakakis, V., Mamalis, S. ve Theodosiou, G. (2006). Understanding participation constraints of potential skiers. *Tourism Economics*, 12(3), 421-435.
- Kurt, M. (2005). Alp Disiplini Kayak Yarışma Kuralları ve FIS Puan Kuralları. *Kitap 4*.
- Lewis, S. (2003). The integration of paid work and the rest of life. Is post- industrial work the new leisure?. *Leisure Studies*, 22(4), 343-345.
- Moal, G. M. (2020). The travel constraints faced by retired travelers in the 21 st. *Journal of Consumer Marketing*, 38(1), 70.
- Munson, W. (1994). Perceived constraints to park usage among individuals with low incomes. *Journal of Park and Recreation Administration*, 12(4), 79-96.
- Munusturlar, S., Kurnaz, B., Yavuz, G., Özcan, Ö. ve Karaş, B. (2017). Boş zaman Davranışını Açıklamaya Işık Tutan Kuramsal Yaklaşımlar. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 2017, 1(1), 1-19.

- Muzindutsi, P. F. ve Masango, Z. (2015). Determinants of Leisure Satisfaction among Undergraduate Students at a South African University. *International Journal of Business and Management Studies*, 7(1,2), 33-47.
- Nyaupane, G. P. ve Andereck, K. L. (2008). Understanding travel constraints: application and extension of a leisure constraints model. *Journal of Travel Research*, 46(4), 433-439.
- Orakani, S. N., Smith, K. ve Weaver, A. (2021). Reframing the experiences of travellers with mobility impairments: Enhancing the leisure constraints model. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47, 84-92.
- Orhan, Bilgin. Erzurum Spor Tesisleri, *Hürsöz Gazetesi*, 15 Nisan 1969.
- Oh, S. ve Caldwell, L. L. (1999). Examining leisure constraints among older adults using the theory of selective optimization and compensation. *Leisure Research Symposium Bildiri Kitabı*: 59.
- Özbay, G. (2018). Alternatif Turizm Politikaları İçerisinde Kış Turizmi: Türkiye'ye Yönelik SWOT Analizi. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4(2), 203-213.
- Palandöken Belediyesi (2019). Turistik, <https://www.palandoken.bel.tr/i/14/turistik.html>, Erişim: 07.05.2024.
- Priporas, C.V., Vassiliadis, C.A., Bellou, V. ve Andronikidis, A. (2015). Exploring the constraint profile of winter sports resort tourist segments. *Journal of Travel Research*, 54(5), 659-671.
- Raymore, L., Godbey, G. ve Crawford, D. (1994). Self-esteem, gender, and socioeconomic status: their relation to perceptions of constraint on leisure among adolescents. *Journal of Leisure Research*, 26 (2).
- Sağlık, E. ve Kocaman, G. (2014). Kayak Merkezlerinde Turistlerin Hizmet Kalite Algısının Belirlenmesi: Palandöken Kayak Merkezinde Bir Uygulama. *Atatürk İletişim Dergisi*, 6, 67-88.
- Samdahl, D. M. ve Jekubovich, N. J. (1997). A Critique Of Leisure Constraints: Comparative Analyses and Understandings, *Journal of leisure Research*, 29(4), 430-452.
- Sevil, T. (2015). *Terapatik Rekreasyonel Aktivitelere Katılımın Yaşlıların Algıladıkları Boş Zaman Tatmini, Yaşam Tatmini ve Yaşam Kalitesine Etkisinin İncelenmesi*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Shaw, S. M. (2001). Conceptualizing Resistance: Women's Leisure as Political Practice, *Journal of Leisure Research*, 33(2), 186-201.

- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tanyeri, Y. (2018). *Kayak Tarihi*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Tezcan, M. (1994). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Atilla Kitabevi: İstanbul.
- Toy, S., Eymirli, E. B. ve Karapınar, M. (2010). Erzurum Konaklı Bölgesi Kış Turizm Merkezi Raporu (Turizm Raporları No:2), Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı, Erzurum.
- Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı, N. ve Taş, İ. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımını Etkileyen Unsurların Analizi, *Spor Bilimleri Dergisi*, 2011, 22(2), 69-83.
- URL-1 <https://erzurum.ktb.gov.tr/TR-56072/kis-turizmi.html>, Erişim: 26.06.2024.
- URL-2 <https://nomatto.com/konakli-kayak-merkezi>, Erişim: 08.06.2024.
- Ülker, İ. (1992). *Dağ Turizmi: Planlama Yöntemleri, Yüksek Dağlarımız, Kayak Merkezleri*. Ankara: T.C. Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Vanat, L. (2019). 2019 International Report On Snow and Mountain Tourism, <https://www.vanat.ch/RM-world-report-2019.pdf>, Erişim: 29.04.2024.
- Vanat, L. (2020). 2020 International Report On Snow And Mountain Tourism, <https://www.vanat.ch/RM-world-report-2020.pdf>, Erişim: 01.05.2024.
- Vanat, L. (2021). 2021 International Report on Snow and Mountain Tourism, <https://www.vanat.ch/RM-world-report-2022.pdf>, Erişim: 03.05.2024.
- Vassiliadis, C. A., Bellou, V., Priporas, C.V. ve Andronikidis, A. (2018). Exploring the negotiation thesis application among ski resort tourists: A segmentation approach. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 42(5), 716-739.
- Yaşartürk, F., Akyüz, H., Karatas, İ. ve Türkmen, M. (2018). The Relationship between Free Time Satisfaction and Stress Levels of Elite-Level Student-Wrestlers. *Education Sciences*, 8(3), 133-144.
- Yılmaz, H. ve Özkan M. B. (1994). Rekreasyonel Turizm örneğinde Erzurum Palandöken Dağının önemi. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 25(1), 110-117.
- Wang, E.S.T., Chen, L.S.L., Lin, J.Y.C. ve Wang, M.C.H. (2008). The Relationship Between Leisure Satisfaction and Life Satisfaction of Adolescents Concerning Online Games. *Adolescence, Academic Research Library*, 43(169), 177-184.
- Williams, P. ve Fidgeon, P. R. (2000). Addressing Participation Constraint: A Case Study Of Potential Skiers. *Tourism Management*, 21(4), 379-393.

EKLER

Ek 1. Tezde Kullanılan Anket Soruları

Bu anket çalışması, bir yüksek lisans tezi kapsamında yerel halkın kış sporlarına katılım engellerini belirlemek amacıyla yürütülmektedir. Aktaracağınız bilgiler sadece bu çalışma kapsamında ve bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Anket doldurma süresi 4 dakikadır. Zaman ayırdığınız için teşekkürler.

Doç. Dr. Savaş EVREN

Muhammet Zeki BOZAN

Yaşınız	:.....	Günde kaç saat boş zamanınız var?	:.....
Cinsiyetiniz	Kadın ☐ Erkek ☐	Haftada kaç gün izniniz var?	:.....
Medeni Hal	Evli ☐ Bekar ☐	Erzurum'daki kayak tesislerinden hangisini/hangilerini ziyaret ettiniz? (hiç birine gitmediyseniz boş bırakınız)	☐ Palandöken ☐ Konaklı ☐ Diğer
Çocuk Sayısı	:.....		
Eğitim Durumu	☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü		
Aylık geliriniz:	☐ 11.402 TL ve altı ☐ 11.403 TL – 15.000 TL ☐ 15.001 TL – 20.000 TL ☐ 20.001 TL – 25.000 TL ☐ 25.001 TL ve üstü		
Kayak yapma sıklığı	☐ Hiç yapmadım ☐ Sezonda 1-2 kez ☐ Sezonda 3-5 kez ☐ Sezonda 6-10 kez ☐ Sezonda 11 kez ve üzeri		

Erzurum'daki kayak merkezlerine genellikle hangi amaçla gidersiniz? (birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)

- ☐ Hiç gitmedim ☐ Kayak-Snowboard yapmak ☐ Kızak yapmak
☐ Teleferiğe Binmek
☐ Hava Almak ☐ Konser vb. etkinliklere katılmak ☐ Kafede/restoranda vakit geçirmek

Lütfen, aşağıda yer alan ifadelere katılma düzeyinizi belirtiniz.

1 Kesinlikle Katılmıyorum, 2 Katılmıyorum, 3 Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4 Katılıyorum, 5 Tamamen Katılıyorum.

Kış sporları yapma kısıtlarına yönelik ifadeler	Katılma düzeyi				
1. Yakınımdaki kayak merkezlerinin yeterince cazip olmaması kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
2. Kış sporlarının yarattığı pahalılık algısı bu spor etkinliğine katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
3. Yeterli paramın <u>olmaması</u> kış sporlarına katılımımı kısıtlar.	1	2	3	4	5
4. Arkadaşlarımın yeterli parasının <u>olmaması</u> kış sporları aktivitelerine katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
5. Kayak giysisi ve ekipmanlarının çok pahalı olması kış sporlarına katılımımı kısıtlar.	1	2	3	4	5
6. Kış sporlarının çok tehlikeli olması bu etkinliğe katılımımı kısıtlar.	1	2	3	4	5
7. Yaralanmaktan korkmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
8. Yüksekten korkmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
9. Liftlerden (teleferik, telesiyej, teleski vb.) korkmam kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
10. Kayak merkezine birlikte gidecek kimse bulamamam kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
11. Arkadaşlarımın zamanının <u>olmaması</u> kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
12. Arkadaşlarımın kış sporlarıyla <u>ilgilenmemesi</u> kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
13. Arkadaşlarımın bu sporda çok iyi olmalarından dolayı beni davet <u>etmemeleri</u> kış sporlarına katılımımı kısıtlar.	1	2	3	4	5
14. Arkadaşlarımın önünde küçük düşme kaygısı kış sporlarına katılımımı kısıtlar.	1	2	3	4	5
15. Kış sporlarına ayıracak zamanımın <u>olmaması</u> bu etkinliğe katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
16. Kış sporlarını öğrenmenin çoğu spor çeşidini öğrenmekten daha zor olması bu etkinliğe katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
17. Kış sporlarının yüksek düzeyde fiziksel zorluk içermesi bu etkinliğe katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
18. Islanmak ve üşümekten duyduğum kaygı kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
19. Öğrenme sürecinin küçük düşürücü olması kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
20. Kış sporlarının çok stresli olacağını düşünmem bu spor aktivitesine katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
21. Kış sporlarının elitist bir spor olduğunu düşünmem kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
22. Diğer boş zaman etkinliklerine fazlaca bağlanmam kış sporlarına katılımımı kısıtlar.	1	2	3	4	5
23. Kayak merkezlerinde kar olmamasından duyduğum kaygı kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
24. Pistlerin çok kalabalık olması kış sporlarına katılımımı kısıtlar.	1	2	3	4	5
25. Başka boş zaman faaliyetlerini tercih etmem kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
26. Kayak tatilinin çok fazla planlama gerektirmesi kış sporlarına katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5

27. Kış sporlarını yeterince çekici <u>bulmamam</u> bu spor etkinliğine katılmamı kısıtlar.	1	2	3	4	5
28. Kayak merkezlerine toplu ulaşım eksikliği kış sporlarına katılımımı kısıtlar.	1	2	3	4	5
29. Erzurum'daki kayak deneyimimden genel olarak memnun kaldım (sadece Erzurum'da kayak yapanlar dolduracak)	1	2	3	4	5
30. Önümüzdeki kış sezonunda kayak yapmak için Erzurum'daki kayak merkezlerinden birine gitmeyi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
31. Önümüzdeki kış sezonunda sadece gezip görmek için Erzurum'daki kayak merkezlerinden birine gitmeyi düşünüyorum.	1	2	3	4	5

ETİK KURULU KARARI

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Sayı : E-95674917-108.99-215159

Konu : Etik Kurul Onay

Sayın Doç. Dr. Savaş EVREN

"YEREL HALKIN KAYAK MERKEZLERİNDEN YARARLANMASINI KISITLAYAN FAKTÖRLER: ERZURUM ÖRNEĞİ" konulu etik kurul başvurunuz; Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 25/10/2023 tarih ve 2023/5 sayılı toplantısında görüşülmüş olup; projenin yürütülükteki mevzuata uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.
Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Günay ÇAKIR
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 004K-ALG1-0UHO

Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.gumushane.edu.tr/>

Adres:
Telefon No : Fax No :
e-Posta : İnternet Adresi : <http://www.gumushane.edu.tr/>
Kep Adresi : gumushaneuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin :Özge GÖKAY
Memur
Dahili No:

ÖZGEÇMİŞ

Muhammet Zeki BOZAN, lise eğitimini Erzurum lisesinde bitirdi. Erzurum Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümü, Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği bölümü, Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Ön lisans bölümlerinden mezun oldu. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim dalında Yüksek Lisans yapmaktadır. 16 yıl özel şirkette muhasebecilik yaptıktan sonra 5 yıldır Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Abdurrahman Gazi Orta Öğretim Erkek Öğrenci yurdunda Müdür olarak çalışmaktadır. 31 Mart 2024 yılında yapılan Mahalli İdareler Seçiminde Aziziye İlçesinden Erzurum Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi olarak seçilmiş, evli bir çocuk babasıdır.